

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Dispvatio II. De Materiâ primâ & Formâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

enti nequit dari conceptus vniuersus, imò neque analogus, de quo alibi.

Circa principiorum oppositionem dicendum est, materiam & formam nullam inter se dicere oppositionem, sed mutuum potius respectum

transcendentalem: deinde, materiam & formam priuationem nullatenus opponi, quia materia potest habere priuationem formæ; formam autem & priuationem opponi contradictoriè. quæ omnia clarissima sunt.

DISPUTATIO SECVNDA.

De Materiâ primâ & Formâ.

EXPLICATIS principiis in communi, de illis in particulari agendum est: inter illa autem primò occurrit materia, quæ est primum entium principium, & quasi illorum fundamentum.

SECTIO I.

Sine euidens lumine naturæ, dari in rebus Materiam primam.

NOMINE materiæ primæ intelligo, vt dixi suprâ, subiectum commune formatum substantialium; quod idem maneat ante & post corruptionem hanc visibilem, quam experimur.

Recentiores nonnulli referunt quemdam Gomecium Pereiram, in suâ Antonianâ Margaritâ negantem omnino materiam primam; contra quem plura congerunt argumenta, quæ oportet examinare, ne rem certam incertis suadeamus rationibus.

Arguunt Primò: Quia sequeretur ex opposita sententiâ, non esse veneratione dignas Reliquias Sanctorum. si enim nihil, quod erat in Sanctis, manet post eorum mortem, sed sunt omnino noua entia postea producta, vt quid eas veneraremur?

Secundò: Quia in triduo mortis Christi verè fuit in sepulchro aliqua Christi pars, non anima; ergo corpus; ergo Christus (idem est de aliis hominibus) componitur ex animâ rationali, & ex corpore seu materiâ primâ. Quod confirmant, quia aliqua accidentia hominis viui manent in mortuo: sed accidentia non mutant subiectum, ergo manet aliquod subiectum quod antea erat, in quo sint ea accidentia; hoc autem nequit esse nisi materia prima.

Tertiò: Quia agens naturale non operatur nisi ex præsupposito subiecto; sed agens naturale producit formas substantiales (vt ostendimus) ergo datur subiectum seu materia prima, ex quo producuntur illæ formæ ab agente naturali.

Quartò: Si non esset materia, non darentur naturaliter defeciones entium, quia non essent necessariae ad productionem noui entis; hoc enim non esset contrarium præcedenti, nam contrarietas est circa idem subiectum, quo cessante cessat etiam contrarietas.

Tandem: Quia superflue essent dispositiones, quibus agens naturale ignis v.g. disponit lignum; nam omnes illæ deberent cessare ex defectu subiecti in instanti, quo producitur in ligno ignis: ergo datur aliquod subiectum substantiale, com-

ponens cum formâ entia naturalia; quod præcipuè in homine concedendum videtur, quia cum sit corporeus inadæquate, debet ultra animam, quæ est spiritualis omnino, dari alia pars materialis; hæc autem est materia prima.

Hæc argumenta non vrgent Gomecium, multò aliter opinantem de entibus naturalibus quam isti Auctores censent: & quia, explicando huius Auctoris mentem, omnia argumenta soluntur, idè, præter meum morem, cuiuslibet solutionem ab ipso argumento separaui.

Fateretur ergo hic Auctor libentissimè, in homine (& idem est de aliis mixtis) ultra formam substantialem dari aliquod subiectum recipiens illam formam: neque enim tam amens erat hic Auctor, vt in homine & animantibus nihil aliud præter animam agnosceret, & post mortem illius nihil remanere doceret quod esset veneratione dignum in Sanctis, & in quo manerent plura accidentia, quæ prius fuerant in homine viuo; putaretque, cadauera nihil esse reale, sed apparens & deludens sensus nostros; vel saltem nihil illorum antea fuisse, quo satisfacit ferè omnibus argumentis in oppositum. Verum in hoc recedit hic Auctor à verâ & receptâ sententiâ, quod illud commune subiectum dicit non esse materiam primam, sed ex quatuor elementis vniuersis & inter se permixtis putat coalescere. Elementa autem ipsa omnino adstruit simplicia, sicut nos materiam primam vel formam substantialem dicimus essentialiter simplicem.

Hanc opinionem videtur vrgere tertium argumentum suprâ factum, quia in productione vnius elementi ex alio nullum præcedit subiectum; ergo saltem tunc ab agente naturali verè aliquid creabitur, scilicet elementum de nouo productum, quod omnino repugnat. Sed respondet Gomecius, falsum esse, nullam creaturam posse creare; nec faciliè hanc solutionem redargues, vt infra patebit.

Ad quartum, quo ostendebatur, non esse necessarias corruptiones entium, respondet; idè eas requiri, vt detur locus nouo enti, quod non potest penetrari cum præcedenti. Denique quod inferebatur contra illum, scilicet, nullam qualitatem corrupti manere in genito, fateretur libenter; nec mirum, quia etiam Thomistæ, ponentes materiam primam, idem mordicus defendunt.

Multa miscetur in solutione horum argumentorum, quæ pertinent ad alia loca, idè ea in præfati omittam: disputare enim, vtrum agens naturale possit creare, pertinet ad secundum librum, in quo de Creatione. Vtrum autem omnia accidentia corrupti destruantur simul cum formâ substantiali, tractabitur infra Disp. v. & Sect. 2. quibus reiectis in propria loca,

Impugno Primò prædictam opinionem: quia iuxta hunc Auctorem, saltem in generatione elementi, nihil corrupti manet in genito; ergo quando corpora Sanctorum cremantur, & conuertuntur in ignem, nihil manet quod antea fuerat in Sanctis, ergo saltem tunc non erunt veneratione dignæ Reliquiæ Sanctorum, ergo iuxta hunc Auctorem errat Ecclesia in veneratione cinerum Sanctorum; quod affirmare, aperta est hæresis. Quod autem Ecclesia facit erga Sanctorum cineres, hoc faciunt omnes & gentiles erga suorum defunctorum cineres, quos custodiunt, & si sint virorum illustrium, in veneratione habent; ergo naturæ lumen docet, etiam in his conuersionibus elementaribus manere aliquod commune subiectum, quod sit materia prima. Possêt fortè respondere, quando corpora comburuntur, & conuertuntur in ignem, manere saltem in eis eam partem quæ antea in eo corpore erat ignis, exclusi aliis quæ ex reliquis elementis constituebantur, & iam sunt conuersæ in ignem, & ratione illius partis esse Sanctorum Reliquias veneratione dignas. Sed hæc solutio quàm sit improbabilis, inde patet, quia tunc non possemus meritò eas Reliquias venerari. Cum enim solum quarta pars esset Sanctorum, aliæ verò tres partes essent noua elementa, potiùs timendum omnino esset, ne dum venerari volumus Reliquias, veneremur partem elementi. Contrà Secundò, Ergo si rursum illi cineres in terram conuertantur, desinente igne, nihil habebunt prorsus de antiquo corpore, quia pars illa ignea, quæ sola manserat, iam periit; in terrâ enim non est formaliter ignis.

Secundò impugno eandem sententiam: Quia hoc commune subiectum, quod in homine & aliis mixtis admittit hic Auctor, nequeunt esse elementa permixta inter se. Quia vel illa elementa sunt penetrata inuicem, vel non. Si sunt penetrata, ergo minùs consequenter dicis, ad productionem ignis corrumpi lignum, vt ignis habeat locum vbi sit, eò quod nequeat penetrari cum igne; in præsentem autem ponis ipsa elementa inter se penetrata, & consequenter ponis vnum corpus cum alio penetrari posse, quo corrui tua solutio. Si verò non sunt penetrata, ergo vna pars hominis est solum aqua v.g. alia solum ignis, alia aer, & alia terra. cuius falsitas ipsis oculis cernitur: quis enim non videat, omnes partes ligni aut papyri esse omnino similes? Deinde, vbi est calor summus ignis in papyro, vbi summa humiditas aquæ, vbi subtilitas aeris, vbi siccitas terræ? Omnia elementa sunt fecabilia inter se (excipe terram) & quæ facile cedunt corporibus quantis, statimque reuniuntur: vnde hoc inuenies in adamante, vel silice, & in aliis mixtis; ergo hæc non constant formaliter elementis. Adde, si hoc esset verum, ipsum compositum sibi paraturum perniciem: quia vna pars ageret in aliam, ignis v.g. in aerem, in aquam, & è contrario. Videmus vnam exiguum scintillam, in quocumque ferè corpore sit, statim extingui. Certè si in eo corpore esset quarta pars ignis, cur non ab eâ defenderetur, & ei adiungeretur? Quid quod minima scintilla puluerem tormentarium in momento accendit? & tamen quarta pars ignis aut decima, quam ibi ponis in eodem puluere, formaliter vt partem ex quâ puluis ille componitur, tam quæta est ibi, & tam oblita actiuitatis suæ?

Certè hinc, explicatis terminis, huius sententiæ improbabilitas deprehenditur. Præterea si homo componitur non minùs ex aere & igne, quàm ex terrâ & aquâ, cur est naturâ suâ grauis, & in terram decedit, & non potiùs fertur in aërâ? sanè nullam poteris vel apparentem reddere rationem.

Denique, quia quando ex aliquo elemento generatur mixtum, nulla est causa quæ possit producere in illo mixto alia tria elementa. ignis v.g. conuertitur in carbones, quis produxit tunc in carbone formam aeris, aquæ & terræ, vt ex illis permixtis inter se mixtum, id est carbo resultaret? sanè nulla est excogitabilis causa, à quâ tam opposita entia simul producantur; ergo subiectum illud manens in eo mixto, non sunt ipsa elementa, sed aliquid ab ipsis distinctum, & quod manet in quacumque transmutatione; hoc autem nos dicimus materiam primam.

Quòd verò ipsa elementa verè composita sint ex aliquo subiecto communi, & ex formâ substantiali, facillè probatur: quia quando ignis conuertitur in terram, manet in terrâ multa accidentia quæ fuerant in igne, nimirum calor, qui est idem numero qui erat antea, vt infra ostendemus; ergo manet aliquod subiectum commune quod antea fuerat. sed hoc non est forma ignis, quia hæc omnino periit, ergo ignis aliquid substantiale dicit ultra formam, hoc autem est materia prima. Neque quando vnum elementum transit in aliud, possunt dici manere partes aliorum elementorum, quæ in corrupto fuissent, quia in eo vnicum erat elementum, de quo nihil manet in alio, nisi detur commune subiectum.

Tandem idem solidius ostendo: quando ignis disponit lignum vt illud accendat, debet disporre per calorem illud passum (vt experientia ostendit) & in hoc diu hæret; ergo debet suas dispositiones in aliquod subiectum, in quo non est adhuc forma ignis, introducere, nam pars ignea iam eis non indiget, quia iam ibi est ignis; ergo eas introducit in alias partes, ergo in eis est aliquod subiectum quod eas recipiat & retineat in posterum, aliàs inutiliter producerentur: hoc autem non possunt esse alia tria elementa, quia hæc pereunt cum generatur ignis, & consequenter omnia accidentia in eis recepta destruantur; ergo est aliquod subiectum substantiale toti ligno commune, manens etiam postea in igne, hoc autem est materia prima.

Idem posset aliis experientiis & rationibus suaderi, hæc tamen sufficiant ad probandum, contra hunc Auctorem, existentiam materiæ primæ, quo responderetur titulo Sectionis, scilicet, euidentem esse naturæ lumine, dari in rebus materiam primam: cuius existentia probatâ, essentia & proprietates explanandæ sunt.

SECTIO II.

Materia prima est incorruptibilis.

PROBATVR hæc Conclusio communiter. Quia in tantum agentia naturalia corrumpunt formas, in quantum in ipsam materiam introducunt alias præcedentibus contrarias: sed in materiâ primâ nequeunt introduci dispositiones ipsi

ipsi contraria, materia enim est receptiva illarum omnium; si autem illæ essent contraria materia, non possent in illâ recipi, quia vnum contrarium nequit in alio recipi; ergo materia prima nequit destrui à naturalibus agentibus.

¹² *Contrarium sui* voco, non quod est dissonum subiecto, quia in hoc sensu certum est, animam, Angelum, aliaque subiecta posse in se recipere contraria, neque hoc impugnat ratio facta. Voco ergo contrarium illud, quod est destructivum subiecti: hoc autem nequit recipi in ipso subiecto, quia si peteret destructionem subiecti in quo est, peteret & suam, essetque sibi contrarium; quod repugnat; neque facile intelligitur, quomodo vnum accidens petat subiecti, in quo est, destructionem.

Dices Primò: Poterunt in formâ subiectari dispositiones contrariae materiae. Sed contrâ, quia forma materialis pendet à materiâ; ergo dispositiones, quæ sunt contrariae materiae, erunt etiam contrariae formæ; ergo non poterunt in formâ recipi. Quòd si forma sit spiritualis, & independens à materiâ, etiam ipsa materia est independens à formâ; vnde dispositiones, quæ sunt in formâ, non possunt nocere materiae. Ratio à priori est, quia contrarietas est in ordine ad idem subiectum, è quo se inuicem pellunt contraria: materia autem non habet idem subiectum cum dispositionibus, imò nec diuersum, cum ipsa sit primum omnium subiectum; ergo non potest esse contraria vllis dispositionibus, ergo nec per illas expelli.

¹³ Dices Secundò: Materia prima pendet à posteriori à formâ, ita vt sine aliquâ indeterminatè nequeat conservari; ergo si agens naturale destruat omnes formas, poterit destruere materiam primam. Respondeo, ab agente naturali non posse destrui vnam formam sine productione alterius, quia destructio per se non intenditur à natura.

Sed virgebis: Lux destruitur sine productione alterius formæ in eius locum, ergo poterunt destrui formæ substantiales, quin alia in earum locum introducantur. Nego consequentiam: disparitas est, quia lux deficit ex defectu conservantis illam, scilicet solis, formæ autem substantiales (vt infra dicemus) conservantur à solo Deo, ideoque ex defectu conservantis nequeunt deficere, solumque deficiunt ex aduentu contrarij.

Dices Tertio, probari argumento facto, non posse materiam primam à causis creatis corrumpi, non verò non posse à Deo corrumpi: sicut enim productio materiae à solo Deo est naturalis, quia est iuxta exigentiam materiae, cur etiam non erit destructio materiae naturalis, licet fiat à solo Deo? vel quia materia ex sua naturâ petit non durare perpetuò, vel quia saltem id illi non repugnat naturaliter; sicut multi dicunt de habitibus voluntatis vel intellectus, posse corrumpi sine aduentu contrarij, & sine defectu causæ conservantis, quia ipsi petunt solum durare pro certo tempore. Fateor, hanc objectionem convincere, non esse tam certam perpetuitatem ipsius materiae, sicut eius existentiam: nihilominus respondeo, admitiendo, posse dari aliquod ens naturâ suâ exigens solum pro certo tempore durare (vt Disputatione IV. de Animâ à numero 212,

fusè probabo) nego tamen, talem esse materiam primam, tum quia nullâ ratione vel experientiâ id probatur: tum quia, cum ipsa sit commune subiectum formarum substantialium, ad perpetuitatem naturæ oportebat, vt licet formæ variarentur, nihilominus subiectum illas recipiens semper maneret, essetque perpetuum, praesertim cum ferè eadem ratio sit ad probandam materiae perpetuitatem, quæ est ad animi rationalis & Angelorum. Ad instantiam de habitibus respondeo, ¹⁵ in illis experientiam cogere nos ad asserendum, eos esse ex se defectibiles, hanc autem experientiam deficere in materiâ primâ, ideo ab illis ad hanc non valere consequentiam.

SECTIO III.

An Materia prima sit potentia passiva formarum.

POTENTIA passiva, siue subiectum, idem est. Quare ergo, cur materia prima sit potius potentia passiva, siue subiectum formæ, quàm è contrario: Hæc respectu materiae, quandoquidem æqualiter inter se vniuntur.

Nonnulli quæstionem hanc impertinentem reputant, perinde ac si quæramus, cur lapis sit lapis, & homo homo. Verum hi non videntur intellexisse sensum quæstionis: licet enim non possimus quærere, cur homo sit homo; possumus tamen dubitare, in quo consistat ratio & essentia hominis. Do ergo tibi, non posse à me quæri, ¹⁶ cur materia sit subiectum; potero saltem quærere, in quo consistat hæc ratio subiecti. Adde, quando alicui rei tribuitur prædicatum aliud, diuersum ab eo quod ipsum nomen rei significat, benè posse & debere quæri, cur ei tribuatur: non enim (vt dixi) possum quærere, cur homo sit homo, quia si iam supponis esse hominem, frustra quæris cur sit; at potes quærere cur homo sit animal rationale, quia iam hic est diuersus conceptus ab eo qui formatur quando dicitur homo. Ita non possum quærere, cur materia sit materia; possum tamen, cur materiae tribuatur ratio subiecti. Quam doctrinam obserua pro aliis similibus quæstionibus.

SUBSECTIO PRIMA.

Nonnullæ explanationes reiectæ.

QVÆSTIONI ergo P. Hurtadus Disput. & Sect. 2. cum nonnullis recentioribus responder, ideo materiam dici subiectum, quia denominatur à formâ, & non è contrario. Sed ¹⁷ non satisfaciunt, Primò, quia non explicant mihi, quid speciale habeat materia propter quod denominetur à formâ, non autem forma à materia, & hoc ego inquiri. Secundò, quia ipsemet fatetur, potuisse ab hominibus dici *albedinem parietatam*, sicut materia dicitur alba; ergo quòd forma non denominetur à materiâ, prouenit ex voluntate hominum; at quòd materia sit subiectum albedinis, & non è contrario, non pendet ex voluntate hominum; ergo ratio subiecti non consistit in eo quòd denominetur. Confirmatur ad hominem: ipsi enim admittunt, à materiâ

perfici formam, quia etiam forma completur per materiam: sed id quod ab alio perficitur, accipit ab eo denominationem, quia ab eâ perfectione, accepta denominatio resultat; ergo etiam forma denominatur à materiâ; ergo ratio subiecti non consistit in hoc quod denominetur, quandoquidem id etiam est formæ commune.

Idè alij rationem subiecti in eo constituunt, quod materia causet materialiter vel formas, vel saltem vnionem cum formâ, vt in homine, vbi quia anima ipsa causari non potest, saltem vnio causatur à materiâ. Sed facilius hi reiciuntur. Primò, quia in homine vnio (vt infra ostendam) etiam ab animâ rationali causatur; ergo ibi tam anima esset subiectum materiæ, quàm è contrario. Secundo, quia ratio subiecti non pendet ab eo quod vnio in solâ materiâ ponatur (nam & apud negantes vnionem mediam distinctam, & apud ponentes eam in vtroque extremo, imò & apud eos qui illam in solâ formâ constituunt, inter quos est P. Suarez, adhuc anima rationalis est forma corporis, & non è contrario) ergo ratio subiecti non consistit in causalitate vnionis. Tertiò committunt hîc manifestum circulum: dum enim infra querunt. Vbi recipienda est vnio? dicunt, In solâ materiâ, eò quod hæc est subiectum formæ, & consequenter debet illa sola esse subiectum vnionis. neque aliam habent eius conclusionis probationem, sed nec possunt habere; iam verò hîc idè dicunt eam esse subiectum, quia recipit vnionem.

Possit hæc sententia etiam impugnari, eò quod in continuo vtrique pars recipit vnionem, & tamen non idè vna pars est subiectum alterius. Sed huic impugnationi non multum fiderem, quia responderent aduersarij, illam esse formam quæ non recipit in se vnionem: cumque in continuo vtrique pars recipiat vnionem, neutra poterit esse formâ respectu alterius, & consequenter nec vna subiectum respectu alterius (vt inferrebat obiectio) sed vtramque esse subiectum respectu vnionis quam causant, quod absolute verum est.

Tertiò alij idè dicunt materiam esse subiectum, quia perficitur à formâ. Sed Primò hîc etiam non respondent quæstioni. quæro enim, quid speciale sit in materiâ, ratione cuius perficiatur à formâ, & non è contrario, quandoquidem ambæ inter se æqualiter vniuntur, ambæ in se sunt incompletæ. Secundo, quia multa subiecta non perficiuntur, sed potius deficiuntur aliquibus formis, intellectus v.g. errore, voluntas peccato, aqua calore, & in vniuersum omnia subiecta per formas contrarias. Tertiò, quia etiam forma perficitur à materiâ: compleri enim in suo esse & perfici, idem omnino est; nec aliter materia perficitur per formam, quàm dum per illam completur; ergo ratio subiecti non consistit in eo præcisè quod perficiatur.

Tandem alij dicunt, subiectum illud esse, quod de se indifferens est ad hanc vel illam formam, determinatur verò per ipsam formam: materia prima v.g. est de se indifferens ad animam rationalem, ad formam equi, leonis, &c. per ipsam autem animam determinatur illa indifferencia, ac per illam constituitur in esse hominis potius, quàm leonis; idè materia dicitur subiectum, anima verò forma.

Nonnulli hanc sententiâ impugnant, eò quod Angelus v.g. est determinatus ad suam substantiâ, & tamen etiam respectu illius est subiectum; ergo ratio subiecti non consistit in eâ indeterminatione. Sed hæc impugnation non admodum videtur vrgere. Primò, quia Angelus est indifferens ad hanc vel illam substantiam saltem numero distinctam, illa autem substantia è contrario omnes dicunt ordinem ad idem numero subiectum, id est ad eundem numero Angelum, sicut hic homo est indifferens vt per hanc vel per illam actionem producat; illa verò actiones omnes solum hunc numero hominem respiciunt. Secundo (ne forte mihi dicas, eas substantias esse etiam indifferentes ad plures numero distinctos Angelos) respondeo, Angelum de se esse indifferentem ad multas formas, seu varias denominationes (est enim indifferens, vt per substantiam reddatur subsistens, per vbiationem vbicatus, per amorem amans, per cognitionem cognoscens) qualibet autem ex his formis tantum est determinata ad vnum effectum, nam cognitio non potest constitui nisi cognoscens, vbiatio nisi vbicatum, & sic de aliis; & propterea (respondebant aduersarij) Angelus dicitur subiectum indifferens (substantia verò dicitur forma determinata ac determinans).

Efficacius ergo reicio hanc sententiâ, quia potest esse aliqua forma, quæ ex se sit indifferens ad plura subiecta. exempli causâ, gratia habitus supernaturalis est de se indifferens ad homines & omnes Angelos, quantumcumque inter se specie distinctos; ergo ea gratia non magis erit forma Angeli, quàm è contrario, si ratio formæ in determinatione consistat. Imò addo, fortasse has formas materiales, quæ de facto dantur, esse indifferentes ad plures materias specie diuersas; nec repugnare videtur aliqua materia determinata ad vnicam formam (vt multi sentiunt de materiâ celesti) ergo ibi tam ea materia erit forma, quàm ipsamet forma; & hæc tam erit subiectum, quàm ipsa materia.

SVBSECTIO SECVNDA.

Vera sententia proponitur.

Res hæc difficilior est, quàm forte aliqui cogitarunt; & vix video quid possit bene responderi; vel in quo non petatur principium, vel quod non possit facile oppugnari. Pro solutione tamen aduerte, quæstionem non esse in quo consistat ratio subiecti sustentationis, aut inhesionis; hoc enim consistit in eo, quod ab intrinseco causet formam (de quo fusiùs infra) sed in explicando subiecto informationis, quod non pendet à causalitate intrinsecâ; vt patet in homine, vbi corpus informatur ab animâ, non tamen illam vel causat, vel sustentat. Hoc autem subiectum informationis, solet etiam dici subiectum receptionis. Hoc posito,

Dico, quando duo ita inter se vniuntur, vt vnum se habeat quasi antecedenter, aut præuisè ad aliud, aliud verò ei superueniat; id quod antecedit, dicitur recipere & subiici, quod verò superuenit, dicitur recipi & complere. quod & vox ipsa *subiectum* denotat, significat enim id quod

est sub alio; idèò fundamenta à quibus incipit primò domus, subiacent toti ædificio. At in rebus Physicis esse sub alio non potest intelligi, quasi debeat in inferiori loco esse subiectum, forma verò in superiori; intelligendum ergo id est de subiectione, quasi ab eo incipiat compositum, compleatur verò per formam aduenientem, & subiectum sit quasi basis & fundamentum compositi.

Hinc facile explicatur, cur materia prima sit subiectum omnium formarum, & non è contrario (& hæc sit PRIMA CONCLUSIO) quia scilicet præsupponitur prius naturâ ad omnes formas imò ad rationalem etiam, non verò è contrario. Item formæ ipsæ sunt subiectum suarum passionum, quia etiam eis sunt naturâ priores. Partes item integrantes respectu vnionis, quia ad eam præsupponuntur; non verò inter se, quia vna non præsupponit per se prius naturâ alteram.

24 Vnam tamen contra hanc doctrinam grauem video difficultatem, desumptam ex actione creatiua, quæ distinguitur à termino, illumque informat, non tamen est posterior illo, sed potius prior; ergo ratio subiecti non consistit in hoc quod prius naturâ præcedat suam formam. Idem argumentum posset fieri, si existentia ab essentia distingueretur, tunc enim existentia, quæ esset prior, informaret essentiam. Posset etiam fieri in dispositionibus, quæ cum præcedant formam, adhuc recipiuntur in illâ ut in subiecto, ipsæ verò non sunt subiectum formæ. Quoad existentiam & dispositiones facile me expedirem: ego enim nec admitto distinctionem existentie ab essentia, neque concedo dispositiones recipi in formâ ad quam disponunt. Quoad creationem verò qui eam negant distinctam, facile euadent. Difficultas est in meis principijs, in quibus ea distinguitur.

Adhuc tamen respondeo, rem creatam non esse propriè subiectum receptionis respectu creationis; dici verò subiectum adhaesionis, quatenus adhæret illi: adhære verò significat ita esse illi vnitam, ut quo res creata mouetur illuc & actio moueatur, ibi vbicetur ubi res creata; idque fiat 25 ad vbicationem illius, & non è contrario. Similiter, ut creatio non possit nec diuinitus esse sine hoc termino, terminus verò potuerit esse sine hac creatione, per aliam ab hac vel numero vel specie distinctam. Quod si creationem nolueris vocare formam, sed terminum intrinsecum, non tecum contendam, & tunc clariùs respondebitur obiectioni factæ. Quid autem, sit terminus intrinsecus, dicam infra Disputatione IV. à numero 112.

SECUNDA CONCLUSIO. Materia prima respectu formarum materialium est etiam subiectum sustentationis, quia (ut infra dicam Disputatione III. à numero 29.) formæ materiales causantur verè & realiter à materiâ, non autem è contrario; est ergo subiectum sustentationis illarum.

TERTIA CONCLUSIO. Vtraque ratio subiecti est essentialis materiæ primæ, non quidem in esse actualis sustentationis aut receptionis, quia bene potest materia existere, quin actu sustentet vel recipiat formam; sed in esse possibili, hoc est, illi est essentialis, posse recipere & causare formas.

26 Probat facile ratione communi omnibus prin-

cipijs & causis creatis, quæ essentialiter respiciunt suos effectus, ad eosque dicunt ordinem transcendentalē non solum in communi, sed etiam in particulari ad quemlibet determinatè, ita ut vel vnus possibilitate deficiente, deficeret etiam causa, de quo vide infra Disput. VII. à num. 21.

Nunc autem ita breuiter probò in materiâ primâ: quia hoc quod est posse recipere hanc numero formam, est aliquid indistinctum à materiâ; sed hoc deficeret, si esset impossibilis hæc numero forma, ergo deficeret aliquid identificatum cum materiâ, ergo & tota materia.

Sed contra obieciēs: Ergo materia prima respicit infinitas formas substantiales, quas diuisione potest habere; ergo Angelus comprehendens materiam, cognosceret illas infinitas formas, quod videtur absurdum. Hoc argumentum commune est alijs rebus; quia etiam potentia visiva & intellectiua dicunt ordinem ad infinita obiecta medijs actibus: quod si in his conceditur, ex comprehensione illarum debere cognosci illa infinita obiecta, concedatur idem in materiâ primâ respectu formarum; si verò negetur, necessarium esse cognosci ea omnia ad quæ dicit ordinem intellectus, negetur etiam in materiâ primâ. Quid autem in vtroque casu dicendum sit, non est huius loci.

SUBSECTIO TERTIA.

An Materia prima immediatè recipiat & causet formam.

QUARTA CONCLUSIO. Materia prima non vnitur formæ substantiali mediâ aliâ potentia, ab ipsâ materiâ distinctâ, sed immediatè in se recipit formam. Hæc est contra Commentatorem & Themistium apud P. Suarez Disputat. 17. Metaph. sectione 8. num. 3. Addunt nonnulli, etiam esse contra P. Toletum lib. 1. Physicæ quæst. 12. notat. 1. Sed ibi nec verbum pro hac opinione habet: imò quæst. 14. expressè est pro nostra Conclusionē, quam defendunt D. Thomas, Henricus Gandauensis, Hervæus, Egidius, & alij apud Conimbricenses lib. 1. cap. 9. quæst. 3. estque communis inter recentiores, & probatur facile. Quia vel potentia illa mediâ est accidentalī, vel substantialis. Si substantialis, cur sicut ea vnitur immediatè cum materiâ, non vnitur etiam forma substantialis? Nec potest dici ipsam potentiam vniri mediâ aliâ, quia de illâ redibit idem argumentum, & vel procedetur in infinitum, vel sistetur in aliquâ potentia substantiali se ipsâ immediatè vnita cum materiâ. Si verò dicas, eam esse accidentalem, facile reuicieris: quia si materia, cum sit substantia, nequit immediatè recipere aliam substantiam, multò minùs illa potentia id poterit, cum sit accidentalī. Deinde sequeretur, nullum compositum esse substantiale, sed accidentale; omnia enim constarent aliquâ parte & vnione accidentalī, scilicet eâ potentia mediâ quam tu ponis: ad rationem autem compositi accidentalī absolute sufficit, vnam partem esse accidens, licet altera sit substantia, ut patet in albo, calido, & ceteris quæ sunt composita accidentalia, licet materia sit substantia, eo præcisè quod calor & albedo sunt accidentia. Et ratio est, quia malum ex quocumque defectu, ideoque ab

ab vnâ parte accidentali, absolute totum dicitur accidentale. Addo, nullam tunc futuram vnionem substantialem, quia vnio potentiae cum materiâ esset accidentalis ab ipsâ potentiâ, à quâ etiam esset accidentalis vnio potentiae cum formâ. Secundò sequeretur, in homine vltra animam & corpus aliquid aliud dari, quò componeretur homo, contra omnes Philosophos, & contra Athanasij Symbolum, *sicut anima rationalis & caro vnus est homo*, igitur concedenda est immediata vnio inter materiam & formam substantialem.

29 QUINTA CONCLUSIO. Materia prima etiam immediatè causat formas materiales substantiales. Probatur à nonnullis, quia materia causat formam per vnionem, sed vnio est immediata, vt patet ex dictis supra, ergo etiam causalitas. Verùm hoc argumentum non vrget; quia infra ostendemus, vnionem realiter distingui à causalitate, posset ergo esse causalitas mediata, licet vnio immediata foret. Melius ergo probatur Conclusio, quia in composito substantiali, v. g. equo, nec datur potentia aliqua media accidentalis, nec substantialis, ergo materia per se immediatè causat formam. Probo Antecedens: quia si ea potentia est substantialis, cum ea causetur immediatè à materiâ, cur non causabuntur aliae formae substantiales? Si verò ea potentia est accidentalis, multò minorem habebit proportionem vt immediatè causet formas, quàm habeat ipsa materia, quâ est substantia: ad quid ergo ea potentia debet fingi? Dices, hoc argumento nimium probari; quia pari ratione videtur conuinci, neque ignem producere alium ignem medio calore, quod tamen aperte falsum est. Ego concedo sequelam, nego tamen consequens esse falsum: imò hinc, Deo duce, alibi reiciam negantes, substantiam esse immediatè operatiuam.

30 Aliter huic obiectioni respondent recentiores negando sequelam, Disparitatem assignant inter materiam respectu formae substantialis, & ignem respectu alterius ignis, quod ex igne producente & producto non resultat vnum per se, ideoque potest intercedere virtus accidentalis quâ ignis operetur: at ex materiâ & formâ causatâ resultat vnum per se, quod non relinquit locum formae accidentali mediae. Sed hæc differentia ab his assignata non est ad rem: nam licet ex materiâ & formâ vt vnitis resultet vnum per se, ideoque non possit ad eam vnionem intercedere formam aliquam accidentalem certum sit, vt probaui num. 28. quod solum conuincit recentiorum discursus; at ex materiâ vt causante formam non resultat vnum per se, quod verum est, etiam in sententiâ horum & communi, distinguente causalitatem materiæ ab vnione, ergo licet materia vt causaret formam indigeret potentiâ accidentali distinctâ, dummodò immediatè vniretur formæ substantiali, posset perfectissimè constituere vnum per se.

31 Melius ergo posset secundò negari obiectionis consequentia: quia si in materiâ admittatur potentia media necessaria ad causandum materialiter formam, debet illa eadem potentia causari materialiter à materiâ, & consequenter iam conceditur materiæ virtus causandi materialiter immediatè: eâ autem semel concessâ, non est vlla ratio cur illi negetur in ordine ad formam

substantialem, sicut supra argumentabar in ordine ad vnionem. At qui dicunt, ignem medio calore producere alium ignem, fundantur in eo; quod putent substantiam non esse immediatè operatiuam, ideoque etiam negant ipsum proprium calorem ab igne effectiue produci. vnde non possunt arguere à causalitate effectiua immediata, quæ substantiæ negatur, ad negandam etiam illi immediatam causalitatem materialem in formam.

Obiicies Primò contra Conclusionem: Si potentia ad recipiendum formas non esset distincta, sequeretur, materiam primam etiam nunc habere potentiam ad formas corruptas, & consequenter non esse miraculosam earum reproductionem; hoc autem est contra communem omnium sententiam, ergo materia amittit potentiam ad formas corruptas, ergo illa potentia est distincta à materiâ. Hoc argumentum vrget aduersarios, quia materia prima habet potentiam secum identitatem, saltem ad ipsam potentiam proximam receptiuam formarum corruptarum, quam illi ponunt. Vel ergo hanc mediatam potentiam amittit materia, vel non. Si eam amittit, licet non esset distincta, dic idem de potentiâ immediatâ ad formas: si verò dicas, eam non fuisse amissam, ergo manet in materiâ potentia ad recipiendam alteram potentiam proximam, & hac potentiâ obtentâ, ad recipiendam rursum ipsam formam corruptam; ergo de primo ad vltimum manet in materiâ primâ potentia & virtus ad formas corruptas iterum habendas; ergo difficultas hæc de impotentia ad reproductionem, independens est ab eo quod materia sit mediata vel immediatè receptiua. Secundò premuntur hi proprio argumento, nam in causis efficientibus tenentur illud soluere: hic enim calor & ignis A, v. g. ex se sunt productiui sine potentiâ distinctâ alterius ignis B. & tamen hoc iam semel producto & corrupto, quantumvis maneat idem ignis & calor producents, non possunt reproducere ignem A. ergo licet maneat materia prima cum potentiâ immediatè receptiua alicuius formæ, poterit ex aliquo accidenti impediri ne illam recipiat. Pro solutione lege Sectionem 5.

Obiicies Secundò: Materia prima respicit omnes formas æqualiter, ergo debet habere aliquam potentiam, quâ determinetur potius ad hanc quàm ad illam. Hoc argumentum militat tam benè contra aduersarios, ac contra nos; quia materia prima de se est indifferens ad omnes potentias proximas receptiuas formarum substantiarum, ergo debet habere aliam quâ determinetur ad hanc potentiam, & sic procedetur in infinitum, quod est absurdum. Ergo sicut hic respondebis, & benè, indifferentiam materiæ ad plures potentias determinari ad hanc in particulari, sine aliâ potentiâ præuiâ; ita ego dicam, materiam determinari ad hanc formam sine præuiâ potentiâ, sed per ipsam formâ. Sicut causæ efficientes determinantur ad hunc effectum potius quàm alium, non per potentiam determinatam ad hunc, sed per ipsum effectum formaliter, vel per actionem; ita materia prima determinatur per hanc numero formam formaliter ad ipsam numero formam, efficienter verò determinatur ab agente naturali, à quo producitur illa forma.

forma, dispositiue verò per qualitates productas ab ipso agente.

34 **ULTIMA CONCLUSIO.** Materia prima etiam immediatè sustentat multa accidentia, & cum illis immediatè vnitur: nam vbicatio, duratio, quantitas, si distinguantur, immediatè recipiuntur in materiâ, & sustentantur ab illâ, de quo fusiùs in propriis locis.

SVBSECTIO QVARTA.

An potentia immediata Materie erga formas sit ratione falsam ab eâ distincta.

DISPVTATVR autem hic à nonnullis fusè, an saltem ratione nostrâ distinguatur in materiâ primâ ratio potentie proximæ ad formas. Pro hac potentia ratione distincta possent hi Doctores distinguere in materiâ duplicem potentiam ratione nostrâ: vnâ remotam, & in hac constitutur etiam ratione nostrâ essentiam materię primæ; ita hominis natura consistit in radicali potentia discurrendi. Sicut autem, hoc non obstante, in homine virtus proxima intelligendi (quam intellectum dicimus) in Thomistica sententiâ realiter, in Nominalium verò ratione nostrâ, ab animâ & essentiâ hominis distinguitur; ita in materiâ primâ virtus proxima formas recipiendi distinguitur, non quidem realiter (vt ex dictis Subsectione 3. suppono) sed ratione nostrâ. Hæc videntur quidem satis clara, adhuc tamen paulò amplius hic oportet hætere; nam contra talem potentiam fortè quis sic argueret: Potentia radicalis seu remota non potest concipi nisi in ordine ad potentiam proximam, vt per se manifestum est: quomodo autem potest intellectus concipere potentiam proximam & remotam, si nullum habet fundamentum ad eas distinguendas? prius autem debet eas ratione distinguere, vt sic possit dicere vnâ remotam, aliam proximam. Quòd autem non sit fundamentum ad eam distinctionem ratione nostrâ, probò manifestè: nam in primis terminus cum quo comparatur ea potentia, non est nisi vnicus; ergo ratione terminorum non est fundamentum ad distinguendas duas. Ex parte subiecti etiam nullum est fundamentum, quia eadem est materia.

Dices, illud esse fundamentum, quòd potentia vna respicit formas immediatè, altera mediâtè. Sed contrà euidenter: quia quando dicis *vna mediâtè, altera immediâtè*, iam supponis vnâ & alteram, vt suprà dixi; iam ergo supponis tuam Conclusionem, quam ego impugno, nec das mihi vllam rationem pro illâ.

36 Dices adhuc: Semper est in meâ potestate, comparare causam aliquam mediâtè vel immediâtè cum suo effectu; ergo idem poterò facere in materiâ primâ respectu formæ. Sed nego Antecedens; imò ex contrario Antecedenti impugno rursus eam potentiam remotam. Non enim possum causam mediâtè cum effectu comparare, nisi quando verè datur aliquod medium: omnis enim mediata comparatio supponit iam medium; quod si non datur, erit immediata. Alias esset mihi liberum, in ipso intellectu distincto v. g. adhuc concipere duas virtutes, seu respectus ad intellectionem ratione distinctas, & ibi

etiam duas potentias ratione distinctas concipere, imò & in infinitum eas potentias ratione distinguere, quòd omnino falsum est.

Nihilominus tamen puto adhuc eam distinctionem potentia proximæ posse sustineri, quam ego ita explico, reddendo rationem, cui in supràposito exemplo de animâ rationali locum habeat ea duplex potentia, & inde transferendo doctrinam ad materiâ. Dico ergo, ibi idè concipi 37 posse duas potentias ratione nostrâ distinctas, vnâ radicalem, proximam aliam, quia in animo concipio duos influxus in intellectionem; vnum quem haberet, si indigeret potentis distinctis, & quem illi tribuunt multi qui potentias distinguunt (& nos etiam putamus tribuendum, si distinguerentur potentia, vt dicam suo loco); & ratione istius dico, me concipere illam vt essentiam & remorè respicientem actus: aliam etiam influxum in eâ à nobis concipi æquiualem illi, quem haberet potentia distincta, quam Thomistæ ponunt, & ratione istius concipio in illâ animæ potentiam proximam. Quæ duo clariùs concipiuntur, si aliquam animam concipiam, quæ potentis distinctis vteretur: tunc enim per comparisonem ad eas potentias distinctas concipio in hac nostrâ animâ rationem potentia proximæ; per comparisonem verò ad eam animam vtem potentis, concipio in nostrâ rationem remotæ potentie seu essentia; nostra enim æquiualeat illis duabus, nempe illi animæ, quæ esset potentia remota, & illis potentis proximis.

Hinc iam affulget clara explicatio præsentis 38 difficultatis. Possum enim in materiâ primâ concipere æquiualem vnâ alteri materiæ, quæ ad causandas & recipiendas formas indigeret confortio potentie alterius distinctæ (siue substantialis ea esset, siue accidentalis, hoc enim ad punctum præsens parum conducit) & comparata nostra materiâ cum illa possibili, dicitur potentia remota & radicalis formarum; sicut & illi cui comparatur verè foret remota. Comparata verò cum potentia proximâ illius materiæ, quandoquidem nostra illi potentie etiam æquiualeat, dici potest potentia proxima. Ergo quia nostra materiâ habet realiter, quòd & potentia remota & proxima haberent, inuenit intellectus noster fundamentum, ad distinguendos in eâ duos conceptus, proximæ & remotæ. Quo manet tota quæstio explicata, & rationi dubitandi satisfactum, dum iam assignantur duo termini in ordine ad quos possumus concipere eam duplicem rationem potentie. Vnde concludo, sicut in animâ rationali, posse proximè intelligere, est accidens Metaphysicum; ita in materiâ eam potentiam proximam, esse etiam Metaphysicum accidens: quòd, suppositâ distinctione illius duplicis potentie in ordine ad ea diuersa connotata, vt eam clarè explicuimus, non videtur habere vllam difficultatem.

Dices: Non potest concipi materiâ vllâ prima 39 vnita formæ mediâ potentia distincta, eo enim ipso non faceret vnum per se cum eâ formâ, quia non vnirentur immediatè; ergo non potest dari fundamentum ad distinguendas in eâ duas eas potentias. Patet consequentia, quia hoc fundamentum desumitur, vt dixi, ex distinctione realitatis potentie in aliâ possibili materiâ; ergo si hæc distinctio omnino repugnat, cessabit prorsus fundamentum.

damentum. Respondeo Primum (quidquid sit de potentia receptiva) saltem in causativa obiectiōnem non habere locum: ut enim materia causet formas, bene posset indigere potentia media. Secundo, etiam circa receptionem posse & concipi & esse unam materiam, quae non posset recipere formas, nisi adiuta aliqua potentia substantiali, simul recipiente cum ipsa materia immediate ceteras formas; quo casu procul dubio fieret unum per se ex ea materia & formis. Imò etiam si non immediate videretur cum illis formis, sed interueniente ea potentia, adhuc posset resultare ex omnibus tribus unum per se.

40 Aduerto hic, posse potentiam proximam recipiendi formas, in quodam sensu etiam realiter dici distinctam ab ipsa materia, quatenus potentia proxima, v. g. ad formam ignis, dicitur iam materiam dispositam calore & frigoris expulsionem, quae dispositiones quodammodo complent materiam, ut proximè recipiat. Similiter etiam requiritur praesentia effectui agentis, à quo debet produci ea forma. In praesenti autem non loquimur de istis extrinsecis conditionibus, sed de principio immediate influente & recipiente materiae, quod Subsectione 3. ostendi non distinguere realiter; iam verò declaravi quo modo ratione distinguatur.

SECTIO IV.

De appetitu Materiae ad formam.

PER appetitum intelligo innatam potentiam ad aliquid, ut ad bonum proportionatum & naturale. Ex quo Primo infero, aquam non habere appetitum ad calorem (licet naturaliter illum possit habere) quia non est eius bonum. Secundo, nec intellectum respectu actuum supernaturalium, quia licet sint perfectio intellectus, non 41 sunt tamen illi naturales. Quando ergo quaerimus, deinde in materia appetitus ad formas, duo quaerimus: primum, an forma sit perfectio materiae; secundum, an possint naturaliter obtineri à materia. Sumitur autem nomen *appetitus naturalis* ex Metaphorà ad appetitum elicatum à voluntate, qui est actus, quo voluntas desiderat id quod apprehendit ut bonum sibi: qui potest esse duplex, vel per modum desiderij, & hic solum est ad res absentes; vel per modum simplicis complacentiae, quia complacet voluntas in bono, siue absenti siue praesenti. Hoc posito,

SUBSECTIO PRIMA.

Nostri sententia.

PRIMA CONCLUSIO. Materia prima non potest habere appetitum, naturaliter loquendo, respectu formae substantialis (de qua in praesenti loquimur) per modum desiderij. Patet, quia naturaliter non potest carere forma, ergo illam non potest respicere ut absentem, ergo nec desiderare.

Dices: Non desiderabit materia prima eam quam habet, sed alias quas non habet, praesertim si sunt perfectiores: cur enim materia lapidis non desiderabit formam rationalem, quae valde excedit formam lapidis?

Pro solutione huius obiectionis aduerte, materiam primam non appetere ullam formam substantialem determinatè, sed disunctiue hanc vel illam. Ratio à priori est, quia idè forma appetitur à materia, quia complet substantialiter ipsam materiam de se incompletam; sed quaecumque forma substantialis, siue haec siue illa, perfectè complet substantialiter materiam primam, ergo huius appetitus quaecumque formam substantiali satiatur, ergo nullam in particulari appetit. Quòd autem aliae sint aliis perfectiores, non efficit eas diuersimodè appeti à materia: nam maior perfectio habet se omnino per accidens in ordine ad complementum substantiale materiae. Confirmatur à posteriori: quia si materia in particulari appeteret formam perfectiorem, appetere etiam destructionem propriae formae (si non esset rationalis) quod est absurdum. quis enim dicit, materiam primam esse violentam sub forma equi, appetereque equi destructionem, quae requiritur ad receptionem formae rationalis, quam appetit per se in particulari ut forma equi perfectiorem? ergo materia prima non appetit per modum desiderij aliquam formam in particulari determinatè, sed aliquam disunctiue. Vnde patet, ut absens sit à materia quod ipsa 43 appetit, debere illam esse sine vlla forma: hoc autem est impossibile naturaliter, ergo & quòd habeat appetitum per modum desiderij; quo manet satisfactum obiectioni. Nego enim, ad appetitum per modum desiderij sufficere absentiam alicuius formae etiam perfectioris, si tunc habeat aliam. Dixi *naturaliter*, quia per miraculum potest esse sine vlla forma, quo casu rectè posset esse appetitus ad formam per modum desiderij.

Ex hac Conclusionem sequitur, multò minùs materiam habere desiderium respectu omnium formarum collectiue, cum sit naturaliter impossibile, habere simul non solum omnes, sed nec duas, loquor de substantialibus.

SECUNDA CONCLUSIO. Materia prima habet appetitum per modum simplicis complacentiae respectu omnium formarum determinatè. Patet, quia omnes formae determinatae, ut tales, sunt bonum materiae, & potest illas naturaliter recipere. Loquor autem in hac Conclusionem non de omnibus collectiue, sed diuisiue, & abstrahendo ab eo quòd forma extiterit, vel non.

TERTIA CONCLUSIO. Materia prima non appetit formas corruptas. Haec est communis inter 44 Doctores; negant tamen illam nonnulli recentiores. Probatur facile, quia appetitus (ut supra explicuimus) est inclinatio ad bonum naturaliter possibile: sed reproductio formae corruptae est impossibilis naturaliter, ergo non datur appetitus ad eam reproductionem. Consequentia est euidens. Maior est definitio ipsa appetitus. Minor probatur Primo ex Aristotele, docente, à priuatione ad habitum non esse regressum; qui non poterit ab aduersariis explicari, quasi docuerit id prouenire ex liberà voluntate diuinà. quid enim illa de decretis diuinis sciebat? & quomodo eam voluntatem liberam generet, qui Deum ex necessitate naturae operari putabat? ergo quia sensit, ab ipsa rei natura eam impossibilitatem oriri.

Ratio.

SUBSECTIO SECVNDA.

Obiectiones aliquæ solutæ.

45 Ratione à nonnullis probatur, quia resurrectio mortuorum est miraculosa (ut ipsum lumen nature dicitur) non ob aliam causam , nisi quia est reproductio rei antea corruptæ ; ergo naturaliter nequit forma corrupta reproduci . Non vrget hoc argumentum : quia fortassis in hominis resurrectione nihil reproduci . Non quidem anima , quia non perierat ; neque corpus , ob eandem rationem . Vnio autem animæ & corporis fortasse non est eadem numero quæ antea , imò , et si sit eadem , id tamen à nobis nequit cognosci ; ergo resurrectio mortuorum non apparet nobis miraculosa propter reproductiorem rei corruptæ , sed quia sit sine semine viri & feminæ , extra uterum maternum , sine dispositionibus naturaliter præiis , & quia expelluntur formæ contrarie sine vllâ causâ naturali . Quod confirmo clare : quia si in corpore equi mortui produceretur forma aliqua equi , etiam si non eadem numero quæ corrupta fuerat , sed alia noua , adhuc illa resurrectio equi esset miraculosa , & non propter reproductiorem (vt supponimus) ergo nec propter reproductiorem resurrectio hominis miraculosa erit .

46 Secundo alij probant Conclusionem , quia quod nunquam fit , videtur reducendum in naturam repugnantiam ; at nunquam reproducitur forma corrupta , ergo quia id repugnat ex naturâ rei . Falsa est Maior : multa enim sunt possibilia naturaliter , quæ nunquam existunt . Minor verò est valde dubia . vnde enim possunt hi Auctores scire , calorem quem hodie sentiunt non esse eundem numero quem heri sentire vel ipsi vel alij homines . quod idem de frigore , de formâ ignis , &c. dici potest .

Thomistæ recurrunt in præfenti ad indiuiduationem rerum : quia enim (inquirunt) qualibet res indiuiduatur ex circumstantiis temporis , loci , &c. inde fit , vt naturaliter nequeat res eadem , hoc tempore & loco producta , iterum postea tempore alio produci , & consequenter nec reproduci . Suppositio falsa est , de quâ in Metaphysicâ : ex eâ autem sequitur , non solum naturaliter , sed nec diuinitus posse eandem numero rem reproduci , quod aduersarij non concedunt , & merito . Sequela verò probatur euidenter , quia nec Deus potest facere vt sit eadem numero res sine eadem numero indiuiduatione (vt ex se patet) ergo cum tempus hoc , locus hic , sit indiuiduatio huius numero formæ v. g. non poterit Deus nec diuinitus alio tempore & loco eandem numero rem producere , non ergo poterit resuscitare eundem numero hominem , cum eadem numero vnione , accidentibus , &c. quod quàm sit tutum dicere , ipsi viderint .

Aliunde igitur probanda est illa Minor : quia scilicet natura ipsa exigit , propter sui pulchritudinem (quæ maximè in varietate consistit) ne formæ semel corruptæ iterum reproducantur , sed alix distinctæ ; quare quæ semel producta est , manet impossibilis naturaliter . Hæc est probabilis ratio pro communi sententiâ ; quam si aliquis vellet negare , non facile posset redargui . ideo hanc sententiam solum vt probabilem defendo , nec volo illam certiorum facere quàm sit .

PRIMA fit : Res est possibilis per suâ prædicata essentialia ; hæc semper manent , ergo si semel fuit possibilis , semper erit . Leue argumentum : potest enim responderi , ea prædicata essentialia numquam habuisse possibilitatem naturalem , vt reproducerentur . vnde fit , vt posita vnâ productione , non habeant iam amplius potentiam : quia iam tunc ea secunda productio , esset reproductio ; sicut in sensu composito , quod habeam hic vbicationem , nequeo eam alibi habere , quia non habeo virtutem ad duas vbicationes simul .

Vrgent nonnulli contra hanc solutionem : Demus ignem A. posse durare tribus instantibus successiue naturaliter ; destruat in secundo , cur non poterit tunc rursus in tertio produci , quandoquidem fuisse destructum in secundo , est denominatione extrinseca , quæ non impedit capacitatem existendi in tertio , quam habuisset si non fuisset destructus ?

Hoc argumentum ego retorqueo contra hos recentiores : ipsi enim fatentur , & merito non esse vllam repugnantiam in eo , quod detur aliqua res quæ naturaliter non sit reproducibilis . Facio autem in illâ ego idem argumentum , & prout ibi mihi responderint ipsi , ego hic respondebo : quia quod ipsi dicunt de possibili , dico ego de facto in omnibus rebus , quæ de facto existunt , propter communem auctoritatem . Respondeo ergo , causas sæpè indigere aliquibus conditionibus extrinsecis vt possint operari . Sicut , vt ego possim acquirere vbicationem in instanti A. in ponte Prageni v. g. debui extitisse in instanti antecedenti iuxta ipsum pontem , & tamen iam quando acquiri nouam vbicationem , non existit nisi denominatione quadam extrinseca de præcessione alterius : ita similiter dico , illam physicam corruptionem formæ , etiam si iam nihil sit , esse conditionem , quæ impedit ne naturaliter possit iterum existere ea forma ; si autem non fuisset ea corruptio , potuisset adhuc forma diu durare & existere .

Obijciunt secundo : Ergo ignis A. iam non habet maiorem virtutem ad producendum ignem B. corruptum , quàm Angelus habeat ad producendum eundem ignem , quod videtur absurdum .

Etiam hæc obiectio retorquetur contra eosdem in illo casu possibili , quem bene admittunt , scilicet , possibilem esse rem aliquam , quæ naturaliter reproduci nequeat : quod enim ipsi in eâ dicerent , ego dico de facto . Absolutè autem respondeo , negando sequelam , quia Angelus non solum non potest naturaliter producere ignem , sed nec continet illum vllò modo . At ignis A. et si ex defectu vnus conditionis non possit absolute operari , continet tamè simpliciter in se ignem B. Sicut longè aliter se habet materia prima in ordine ad habendas simul duas formas ignis , licet id sit ei simpliciter supernaturale , quàm se habeat lapis ad habendum in se actum intellectus , qui etiam est illi supernaturalis : neque enim omnia quæ sunt supernaturalia , sunt æqualiter supernaturalia , vt per se manifestum est .

Y

Tertiò

Tertiò obiciunt adhuc idem: Corrupta forma manet priuatio illius in materia, ergo manet adhuc potentia & capacitas ad illam, quia priuatio non est nisi in subiecto capaci.

Respondeo facile, negando tunc manere propriè priuationem, sicut nec manet appetitus. Sollet autem ea carentia vocari priuatio, quatenus materia est absolute secundum se capax illius forme, licet ex accidenti hic & nunc ea capacitas sit impedita. Tandem confirmo doctrinam quam in solutionibus istis tradidi ex principiis veris, & quæ ab aduersariis admittuntur. Nam transacto instanti A. v. g. iam per se est impossibilis duratio A. quæ distinguitur à re durante: illa enim est affixa essentialiter tali instanti imaginario modo à me infra explicando, id est, hodie non potest nec diuinitus produci duratio hesternæ. Iam sic argumentor: Ea duratio per sua prædicata essentialia erat potens existere, & tamen iam hodie nec diuinitus potest, & ego hodie dicor habere priuationem durationis hesternæ, etiam si hodie non sit ea duratio possibilis; ergo bene idem poterit in forma semel iam destructa respectu materiæ contingere, vt scilicet forma post primam sui destructionem iam sit naturaliter impossibilis, & quod materia adhuc dicatur habere priuationem illius, eo quod heri potuit illam habere vel hodie, si non fuisset destructa. Quæ doctrina etiam potest obiectioni sequenti applicari.

Quartò obicies: Appetitus materiæ primæ est idem realiter cum ipsa materiæ: sed post corruptionem formæ manet eadem materia quæ antea erat, ergo & idem appetitus; sed antea habebat appetitum ad formam hanc quæ corrupta est, ergo & postea. Nec satisfacies, si dicas, deficere aliquod connotatum, scilicet possibilitatem formæ, ex cuius defectu deficiat appetitus materiæ: non (inquam) satisfacies, quia (vt ostendi Disputatione xii. Logica Sectione 3.) repugnat, manente tota entitate recti, in quâ consistit formaliter aliqua essentia, ex defectu connotati eam essentiam deficere: ergo, si tota essentia appetitus est idem cum materiæ, repugnat illi non manere manente materiæ.

Hoc argumento conuincuntur nonnulli ad oppositam sententiam, sed immerito; quia ipsi docent, si supposita primâ productione rei, esset ipsa res impossibilis secundo-naturaliter, & non præcisè ex voluntate Dei, non mansurum appetitum in materiæ ad formam, quia appetitus non est ad aliquid naturaliter impossibile. Ecce ergo admittunt hi Auctores, mansuram tunc totam entitatem materiæ sine appetitu, cur ergo non poterit manere modo, si verum sit (vt probaui) secundam rei productionem esse naturam suam impossibilem? Respondeo ergo ad argumentum, appetitum materiæ primæ non esse solam materiæ, sed ipsam simul cum negatione reali primæ productionis formæ, quare appetitus ille non est denominatio omnino intrinseca materiæ. Ratio à priori est, quia appetitus materiæ est potentia naturalis illius ad formam sibi conuenientem; sed potentia naturalis ad illam formam non est omnino intrinseca materiæ, includit enim negationem primæ productionis, ergo nec appetitus erit adæquate intrinsecus. Sicut in causa creatâ, posse proximè operari, non est denominatio omnino intrinseca, quia includit etiam voluntatem

Dei concurrendi simul cum creaturâ. Et in exemplo supra posito de vicatione capacitatis naturalis hic & nunc habendi vicationem Pragæ, dicit carentiam vicationis Romæ; quia si illam haberem, non possem in hoc instanti simul esse hic Pragæ, quod & in aduersariorum & omnium bene sententium doctrinâ verum est. Hinc nego argumento consequentiam, scilicet, post corruptam formam, manere totam entitatem appetitus: cum enim tunc non maneat negatio præteritionis primæ productionis, in quâ inadæquate consistebat appetitus (vt dixi) non potest nec totus appetitus manere; vnde non incidimus in connotata à nobis impugnata. Et hanc solutionem tenentur etiam aduersarij adhibere pro illo casu, in quo esset per se impossibilis secunda productio rei; vel tenerentur fateri, etiam si esset per se impossibilis secunda productio, adhuc materiæ habituram appetitum ad illam contra ipsos, & Philosophos communiter docentes, non esse appetitum naturaliter ad rem naturaliter per se impossibilem. Confirmo ad hominem: quia ipsi fatentur, materiæ primam habere appetitum per modum gaudij respectu formæ quam habet, quem appetitum non habebat ante & post formam. Ergo in variatâ materiæ variatur ipse appetitus, ergo, ne incidant in connotata, tenentur fateri, illum appetitum non esse adæquate intrinsecum materiæ. Quo posito, nullam (vt vidimus) argumentum habet difficultatem.

Hanc meam solutionem impugnatur nonnulli postea, eo quod appetitus sit inclinatio ad perfectionem; sed carentia formæ non est inclinatio ad ipsam formam, opponitur enim ei contradictoriè, ergo non est pars appetitus. Et confirmatur, quia appetitus dicit in se aptitudinem ad perfectionem, ita vt vnâ parte consideretur possibilitas, ex alterâ verò appetitus. vnde licet carentia formæ eam constituat possibilem, non debet tamen ea carentia se tenere ex parte appetitus, sed ex parte termini illius.

Verùm in hac impugnatione non loquuntur hi ad sua principia & ad veritatem consequenter: quia sicut ipsi dicunt, & merito, etiam si denominatio prioris sit respectiua essentialiter in ordine ad posteriorem, & e contrario, ipsum tamen qui est posterior, esse partem componentem denominationem prioris, & e contrario priorem constituere partialiter denominationem posterioris; quæ doctrina à nullo non admittitur. Idem est in denominatione similis, patris, filij, &c. vbi ipse filius, qui est terminus, constituit vt pars patrem in esse patris, & e contrario; ergo similiter ipsa possibilitas naturalis formæ, quam respicit appetitus (sicut pater respicit filium) poterit simul esse pars appetitus, prout ego contendo. Ratio à priori, quæ etiam argumento respondetur, est: quia appetitus non est potentia vtrumque, sed potentia naturalis; denominatio autem potentie vt naturalis, provenit extrinsecè ab aliis circumstantiis, & à possibilitate naturali ipsius formæ, sicut paulò antè ostendimus. Declaratur amplius potentia naturalis: Vt ego in hoc instanti sum Romæ, dicit vt partem, carentiam mei hic Pragæ, quia ex suppositione quoddam hic, non possum ibi esse; ergo si semel concedatur, post formæ corruptionem eam iam esse naturaliter, & non solum ex extrinsecâ voluntate Dei impossibilem,

bilem, necessariò dicendum est, iam factâ hac suppositione, formam hanc non esse ampliùs naturaliter per se à materiâ receptibilem. quo posito, necessum est, vt nec in materiâ sit potentia naturalis eam recipiendi, quia hæc sunt correlatiua, receptibile & potens recipere, ergo nec appetitus manebit, quia appetitus est potentia non vtumque, sed naturalis. Vnde patet, licet ipsa carentia formæ non sit id quod appetit materia, posse tamen esse partem extrinsecam in obliquo, per quam materiæ capacitas constituatur in ratione potentis naturaliter recipere formam (quia eam solam potest, quæ antea non fuit) & consequenter pendet ab eâ carentiâ formæ, vt capacitas materiæ denominetur appetitus ad eam formam. Et in nobis idem patet: licet enim ego non desiderem absentiam boni quod appetito, tamen vt illud desiderem, est necessaria absentia. Quod si præsentem obiecto maneret idem actus voluntatis circa illud qui fuerat in absentia, denominaretur idem actus gaudium in præsentia obiecti, desiderium verò in absentia illius; quæ denominationes partialiter prouenirent extrinsecè ab existentia vel absentia obiecti, in quo nulla est difficultas: imò vt dixi, semel admissâ impossibilitate naturali formæ corruptæ necessariò videtur dicendum. Vtrum autem ex naturâ rei ea fiat tunc impossibilis, necne, non est ita mihi certum. & in hoc faciliùs consentirem his recentioribus. Verum probabiliorum reputo communem sententiam supra probatam.

SECTIO V.

Vtrum Materia prima sit pura potentia: vbi de eius existentia.

COMMVNITER à Thomistis materia prima dicitur *pura potentia*, quod quâ ratione verum sit, oportet in hac Sectione explicare.

SUBSECTIO PRIMÂ.

Materia prima habet verum esse actuale.

PRIMò indubitatum videtur, materiam primam, quæ actu est cum formâ substantiali, & cum illâ componit totum, habere entitatem veram & realem, distinctam à formâ. Ita P. Suarez Disputatione 13. Metaphysicâ, sect. 3. nu. 2. vbi pro eâ refert Aristotelem, Platonem, Simplicium, D. Thomam, & alios. Et probatur facillè, quia materia non est purum nihil, alioquin nullum munus verum & reale exerceret, & dum ex ipsâ educerentur formæ, educerentur ex nihilo, quod est ridiculum: ergo habet aliquam entitatem realem. Confirmatur. Dum homo conuertitur in cadaver, manet aliquid reale quod antea fuerat, hoc autem esse materiam primam, supra probatum est. Vnde Augustinus lib. 12. Confessionum, cap. 7. & 8. materiam primam non *nihil* sed *propè nihil* dixit. Imò dum supra contra Gomecium ostendimus dari materiam primam, ostendimus etiam illam habere entitatem realem, alioquin non daretur: eam verò distinguere à formâ substantiali, probabitur Disputatione 111. Sectione 1. & ex parte ostensum etiam est argu-

mentis factis contra eundem, quibus probauimus manere materiam pereunte formâ, quod fieri non posset, nisi distinguerentur.

Sed obiciet: Materia non habet existentiam distinctam à formâ, ergo neque entitatem. De Antecedenti Subsectione 2. sed eo admissò, negatur consequentia: quia licet materia non habeat diuersam existentiam à formâ, habet tamen diuersam essentiam & diuersam entitatem, in quâ recipiatur existentia; sicut in eorundem Thomistarum sententiâ, licet humanitas Christi Domini existat per existentiam Verbi diuini, habet tamen diuersam entitatem (Fides enim docet ibi dari duas naturas reales, ex quibus componitur Christus.) Ergo licet existentia materiæ & formæ sit eadem, negari tamen nequit, entitates vtriusque esse diuersas, & consequenter materiam primam habere propriam entitatem. Quod confirmo rursus in eorundem sententiâ: quia, corrupto homine, non manet in materiâ eadem existentia quam antea habebat (hæc enim erat propria animi rationalis) & tamen manet eadem materia, ergo existentia materiæ, casu quo proueniat à formâ, non est ipsa entitas materiæ, ergo non benè inferitur, *non habet propriam existentiam, ergo neque habet propriam essentiam.*

Hinc infero pro solutione questionis, materiam primam non esse puram potentiam in omni rigore, & in omni genere; quia pura potentia in omni genere est illa, quæ nullum habet omnino actum; sicut è contrario purus actus est qui caret omni potentialitate: sed materia prima non caret saltem actu Logico, id est, propriâ entitate, quæ ab esse possibili extrahitur ad esse actuale; ergo non est pura potentia. Maior est certissima. Minor probata est supra, quam vltiùs probo. Quia materia prima, quando componit totum, non est ens merè possibile, alioquin non posset componere actum; ergo est ens actuale, ergo habet aliquem actum, ergo non est pura potentia in omni genere.

Sed quæres, vtrum illum actum quem habet materia, habeat ex se, an ex alio, & consequenter vtrum possit dici ex se pura potentia quatenus ex se nullum habet actum. Pro solutione aduerte, *ex se* posse intelligi vel in genere causæ efficientis, ita vt materia à se ipsâ & non ab aliâ causâ habeat esse; & in hoc sensu nulli dubium, materiam primam non habere ex se suum actum, sicut nulla alia creatura eum habet, quia omnes producantur à Deo, & quantum ad hoc idem est de materiâ ac de formâ. Vel potest *ex se* intelligi in sensu formali; & hic rursus potest esse triplex. Primus, an materia prima nò distinguatur à propriâ existentia, quæ difficultas omnibus entibus creatis communis est, de quâ in Metaphysicâ. Secundus, an ipsum esse materiæ, seu ipsa essentia sit distincta ab essentia formæ; in quo sensu probatum à nobis est in hac Subsectione, materiam habere à se propriam entitatem formaliter, Tertius tandem, vtrum illud esse existentia sit proprium formæ, an verò materia propriam habeat existentiam, de quo Subsectione 2.

Obiciunt Conimbricenses vt probent, materiam esse puram potentiam, lib. 1. cap. 9. quæst. 3. artic. 1. Materia non est aliquid compositum ex actu & potentia, aliàs esset compositum naturale, & non primum subiectum. Deinde nec potest esse

esse actus purus, quia hic est vel informans, vel subsistens. Materia autem non est informans, quia iam daretur aliud subiectum prius illi, illud scilicet quod ab eâ informaretur. Sed neque est subsistens, quia ut sic esset perfectior quàm ipsa forma, & esset ens completum, quod proprium est rei subsistentis; ergo materia prima nullum habet actum, ergo est pura potentia. Quod si obiectiones Conimbricenses, materiam primam in eorum sententiâ habere propriam existentiam, & consequenter iam habere actum entitativum, respondent, negando sequelam, quia actus existentie non est propriè actus.

65 P. Suarez suprà Sect. 5. n. 2. refellit hanc Conimbricensium opinionem. Primò, quia omnibus modis, quibus res dicitur esse in potentiâ, potest è contrario dici esse in actu: sed res dicuntur esse in potentiâ obiectivâ seu Logicâ, dum sunt in esse possibili præcisè; ergo dum extrahuntur ab hoc statu ad esse existentie, non manebunt pura potentia obiectiva, sed potius habebunt actum Logicum & obiectivum, ergo nequit negari materiæ primæ aliquis actus, quod verum est, etiam si existentia à materiâ distinguatur, nam etiam tunc non solum existentia, sed ipsa essentia materiæ producta est, & extracta à statu purè possibili, seu à ratione potentiæ Logicæ.

Aduerte, quæstionem hanc cum Conimbricensibus solum esse de nomine, in quâ placet cum communi illam vocare puram potentiam, non tamen propter argumentum Conimbricensium. Ergo ut hunc còmunem modum loquendi defendamus, observa cum P. Suarezio suprà nu-

66 mero 7. nomen *actus* dupliciter sumi posse: vel respectu ad subiectum quod actuet seu informet, ut sic autem solæ formæ erunt actus, quia illæ solæ informant & actuant subiectum: vel pro actu, qui in se habet aliquam entitatè actualem; quo sensu omnes res existentes, siue formæ sint siue non, possunt dici actus. Hoc posito,

Respondeo, materiam primam absolute esse puram potentiam in genere actus respectivi, siue informantis. Ratio est clara, quia materia prima est primum omnium subiectum, ut huc usque ostendimus; ergo nõ supponit aliud quod actuet, ergo nullo modo est actus informativus, ergo pura potentia in hoc genere. quo sensu accipienti sunt Conimbricenses, ac Thomistæ, & alij Philosophi, dum materiam primam puram dicunt potentiam. Quo sensu etiam Angelus posset propter eandem rationem dici pura potentia, licet communiter non dicatur, eò quòd non sit potentia ad formam substantialem. Deinde addo, materiam primam in genere obiectivo non esse puram potentiam, habet enim entitatem

67 actualem, ut ostendi totâ hac Subsectione. Ita Scotus in 2. dist. 12. quæst. 1. Gandavensis quodlib. 1. quæst. 10. P. Suarez suprà, & recentiores communiter, & probatur ratione Commentatoris 3. de Cælo, comment. 29. vbi docet omnem potentialitatem passivam in aliquâ actualitate fundari: quia quod recipit, debet esse ens actuale, alioquin non posset recipere; ergo materia prima, quæ est potentia passiva, debet habere aliquam actualitatem; ergo non est pura potentia in genere obiectivo. Hinc colliges, licet possit dari purus actus nullam includens potentialitatem, scilicet Deus, non tamen è contrario posse dari

puram potentiam, quia minimum debet includere actualitatem essendi extra causas, sicut in simili, licet possit dari summum bonum, scilicet Deus, carens omni malitiâ, non tamen potest dari summum malum, quia debet habere aliquam entitatem, & consequenter aliquam bonitatem.

P. Suarez vbi suprà distinguit esse in purâ 68 potentia, & esse puram potentiam. Primum ait non posse de materiâ affirmari, quia esse in purâ potentia, dicit non esse productam, at verò esse puram potentiam posse convenire materiæ, quia tantum significat eam non esse actum informantem aliud subiectum. Quæstio est de modo loquendi: rem intellige, vocibus utere ut libuerit, nec displicet hic modus loquendi Suarezij.

SYBSECTIO SECUNDA.

Sententia affirmans, Materiam existere per existentiam formæ.

PONIMVS pro præsentî quæstione, existentiam distingui ab essentiâ, alioquin sicut essentia materiæ est distincta ab essentiâ formæ, ex Sectione præcedenti, & ex ipsis adversariis, ita etiam esset & existentia, cessaretque omnis quæstio. Per existentiam intelligo id quo aliqua res ponitur extra causas formaliter, sicut per albedinem id quo subiectum redditur album. Querimus ergo, an in composito v. g. in homine dentur duæ existentie, altera propria materiæ, altera animi rationalis; an verò materia non habeat propriam existentiam, sed reddatur existens ab existentia formæ, ideoque in composito tantum sit vnica existentia.

Caiet. Ferrariensis, Soncinas, Iavel. Duran. & 69 alij Thomistæ apud Suarez suprà Sectione 4. n. 6. mordiculis negant materiæ primæ propriam existentiam.

Probant Primò ex D. Thomâ 1. Parte, quæstione 44. art. 2. ad 3. & quæst. 7. art. 2. ad 3. vbi docet, materiam primam non existere in rerum natura per se ipsam, cum non sit ens actu, sed per formam; ergo sentit materiam existere per existentiam formæ. Longè abest D. Thomas ab hac sententiâ: in prædictis enim locis solum docet, materiam primam non posse solam in rerum naturâ existere, quia non est ens in actu, id est completum; aliis autem in locis expressè docet, materiam non accipere à formâ, esse actu simpliciter, id est actum existentie, sed esse actu tale, id est esse hominis vel leonis, sicut albedo non dat esse existentie subiecto, sed esse tale, id est, esse album. Videatur in Opusculo de Ente & essentia cap. 2. Quòd si quis acriter contendat, fan- 70 ctum Doctorem in eâ fuisse sententiâ, non id eò cogimur eam defendere, propter infrâ dicenda.

Secundò probant suam sententiam, quia materia prima est pura potetia, ergo non habet propriam existentiam. De hoc argumento latè Subsectione 1. Et hic aduerte, qualem circulum faciant Thomistæ: probant enim, materiam primam non habere propriam existentiam, quia est pura potentia; & probant rursus, esse puram potentiam, quia caret propria existentia.

Ter-

Tertio, quia si materia prima haberet propriam existentiam, non posset cum formâ componere vnum ens per se, quia ex duobus entibus in actu non fit vnum ens per se. Non vrget: nam si per se ex duobus entibus in actu intelligatur, ex duobus entibus existentibus non posse componi ens per se, falsissimum est illud principium; omnino enim Chimericum est, componi aliquid totum ex duabus partibus veris & realibus, & tamen non existentibus in actu, quia res purè possibilis non potest componere. Si verò se ex duobus entibus in actu idem sit ac ex duobus entibus completis, fateor ex illis non posse componi vnum per se. Verum quid inde contra nos? licet enim materia prima propriam habere existentiam, non ideo est ens completum, sicut neque ipsa forma est completa, licet habeat propriam existentiam.

Quarto arguunt: Esse, est propter operari; sed materia nullam habet operationem, ergo neque existentiam. Falsa est Maior, quia in ipsorum sententia relationes habent esse, & non sunt operatiue: falsa item est Minor, quia ostendâ infra, à materiâ oriri proprias passionem. Quod si utraq; præmissa concederetur, deberet inferri, non solum materiâ carere propriâ existentia, verum & essentia, quia hæc propriè est propter operari. Deinde probatur hoc argumento, neq; acceptam à formâ posse esse existentiam in materiâ, quandoquidem etiam quando est cum formâ, nullam habet operationem. ad quid ergo illi communicatur existentia?

Quinto: Si materia prima habet esse actuale distinctum à formâ, ergo est in aliquâ specie, quod est absurdum. Hoc argumento probatur, materiâ carere etiam essentia, quia ratione essentia debet poni in aliquâ specie; imò res constituntur in specie per suas essentias, & non per existentiam. Concedo ergo, materiâ primâ esse in aliquâ specie incompletâ; nego tamen, id esse absurdum. Vtrum autem inde inferatur, posse existere sine formâ, dicam. Sectione sequenti. Interim aduerto, non esse bonam consequentiam, hoc habet distinctâ existentiam ab illo, ergo potest esse sine illo: creaturæ enim habent propriam existentiam, distinctâ ab existentia Dei, & effectus distinctâ existentiam à causâ, & forma distinctam existentiam à materiâ; & tamen neque creatura sine Deo, neque effectus sine causâ, etiam diuinitus, neque forma sine materiâ saltem naturaliter possunt existere. Malè ergo negant materiâ propriam existentia, eò quod sola nequeat nec diuinitus existere, quod Antecedens adhuc est falsum.

SUBSECTIO TERTIA.

Contraria sententia defenditur.

CONCEDENDA ergo est propria existentia materiæ primæ cum Scoto, Henrico, Gregorio & Gabriele apud Suarez supra numero 13. quibus ipse subscribit, ubi & multos alios pro eadem refert. In eadem sunt, Tolerus in præsentia quæst. 13. Pcreyra lib. 5. Philosophiæ, c. 3. Fonseca 1. Metaphys. c. 7. quæst. 1. Sect. 5. Molina & Valquez apud Hurtadum in præsentia disput. 2. quos ipse sequitur, Valentia 3. Parte, quæst. 1. ar. 2. punct. 2. Conimbricenses hic c. 9. q. 6. art. 2. etique ita communis inter omnes nostræ Societatis Magistros, ut nullus ab eâ discedat.

74 Primò pro eâ nonnulli sic arguunt: Quia non posset ex materiâ & formâ fieri vnum com-

positum, si qualibet propriam non haberet existentiam. Probant Antecedens, quia materia & forma ut sunt entia, in actu non distinguuntur, si existant per eandem existentiam, sicut Pater & Filius non distinguuntur in ratione Dei, quia habent eandem Deitatem: similiter duo subiecta cum eadem albedine non distinguuntur in ratione albi, sed qualibet res componitur ut est in actu, quia ex rebus in potentia non potest fieri compositio; ergo quæ non sunt plura, ut in actu, non possunt componere; ergo si materia & forma habeant eandem existentiam, non possint esse partes componentes, quod est absurdum.

Non vrget argumentum: aliud enim est, non esse in actu nisi vnicam rem, aliud, rationem existendi in actu non esse nisi vnicam. Primum falsum est, etiam si existentia compositi sit vnicæ, ut ostendi Subsectione 1. Secundum verum, 75 inde tamen non inferitur, materiâ & formam non posse componere; nam ratio formalis componendi ut quod, sunt propriæ entitates materiæ & formæ, seu propriæ essentia, licet pendeant ab existentia ut à conditione; ergo cum essentia sint plures, etiam si existentia sit vnicæ, absolute possunt componere, non quidem in ratione formali existendi, sed in ratione materiæ & formæ; sicut duo alba, etsi in formali ratione albi non sint plura, casu quo habeant vnicam albedinem, possunt tamen secundum proprias entitates facere compositum. Imò sicut vno simplex non obstat rigorosæ compositioni, quia non tollit distinctionem partium; ita similiter, licet existentia sit vnicæ, quia tamen res existentes sunt plures, non obstat compositioni: neque enim magis est ratio formalis componendi existentia, quam vno.

Secundò arguunt alij: Quia materia est subiectum formæ, ergo est prior quàm forma, ergo habet existentiam saltem prius naturâ ante formam, ergo non potest existere per existentiam formæ, sed per propriam. Hoc argumentum valde extolitur à nonnullis, verum arbitror, admissâ semel distinctione modali inter essentiam & existentia (ut eam admittimus pro præsentia quæstione) nullâ habere vim: quia si semel admittitur, posse materiâ vel formam esse subiectum propriæ existentia, & consequenter prius naturâ ad existentiam intelligi, cur non poterit intelligi materia prius naturâ ad formam & ad illius existentiam, quantumvis per illam existat. Argumentum conuincit quidem (ut dicam in Metaphysicâ) nullam existentiam distinguui à propriâ essentia, verum specialiter contra existentiam materiæ à formâ nullam habet difficultatem, ut ex dictis patet. Hinc etiam intelliges, non sequi, materiâ primam corrumpi, quantumvis pereat forma à quâ existentiam accipiebat; potest enim succedere alia loco corruptæ, quæ det materiæ existentiam. Et sicut numquam est materia sine formâ, ita nec sine existentia: in priori autem quo præcedit formam & eius existentiam, debet intelligi materia, sicut præintelligitur quacumque alia essentia ad propriam existentiam, cuius est subiectum.

Nonnulli recentiores, qui hoc argumentum à me reiecto vsi fuerant, rursus postea hanc solutionem impugnarunt, quia existentia non recipitur ut in subiecto in essentia, cuius est, nam essentia pender à priori ab eâ existentia; ergo non potest ad eam præsupponi prius naturâ ut sit illius

lius subiectum. Vnde inferunt, adhuc admittenda distinctione existentiae, ab essentia argumentum habere vim. Sed adhuc ego persisto in mea opinione, scilicet, si semel admittatur distinctio existentiae ab essentia (vt pronunciamus) necessarium dicendum eam recipi vt in subiecto in
 78 essentia, (siue hoc repugnet siue non, iam enim id permittitur Thomistis:) cum enim ea existentia sit accidens v.g. existentia animae rationalis debet ipsi animae inherere, nec potest aliud intelligi. Quod si dicas, eam adhaerere essentiae, ad modum quo de creatione infra dicemus, recurret Thomistae ad mutuum causalitatem etiam a priori, quae iam est difficultas communis aliis materiis. Imò in omnium sententia (admissa semel ea distinctione existentiae ab essentia) debet concedi, existentiam formae quae ab agente creato producitur, educi ex subiecto, aliàs crearetur, ergo debet causari materialiter a formâ. Sicut ergo potest forma causare suam existentiam, ita poterit materia formam, licet non precedat cum existentia. Nec potest dici cum aliquibus, existentiam formae educi ex solâ materia, & non è formâ, quia si hoc dicatur, primò & per se materia in formabitur ab eâ existentia. Imò hi Auctores in hoc sibi manifestè contradicunt: respondentes enim Thomistis aientibus, materiam per existentiam formae reddi debere existentem; negant illis hoc, eò quod existentia formae si distinguatur, immediatè in solâ formâ recipitur. Iam autem hîc contrarium docent, & eam in solâ materia collocant, vt possint argumentum semel à se factum tamquam solidum defendere.

Tertiò iidem recentiores arguunt: Materia producitur per creationem, ergo habet existentiam propriam per creationem, ergo non existentiam formae, quia hæc generatur, non creatur. Neque hoc vrget: quia etsi materia haberet propriam existentiam, adhuc ea existentia non crearetur, quia subieciaretur in materia, & educeretur ex illâ. Neque idè sequitur, materiâ non creandam. Licet enim eius existentia educeretur ex materia, ipsa tamen essentia materiae ex nullo subiecto educeretur, quo differret à formis generatis, hæc enim simul cum propriâ existentia educuntur ex subiecto, ideoque non creantur sed generantur. Neque hoc argumentum habet maiorem difficultatem, quam in Angelo, casu quo eius existentia distinguatur, & recipiatur in natura ipsius, quod in ordine ad præsentem quaestionem concedimus Thomistis.

Quartò, idem efficacius: Quia actio, quâ producitur materia, est distincta ab eâ quâ producitur forma, vt patet casu quo Deus prius tempore produxisset formam solam, & deinde produceret materiam; ergo illa actio aliquid produceret: sed non existentiam formae, quia iam hæc supponitur producta per priorem actionem quâ forma producta est; non ipsam materiae essentiam, quia essentia non producitur nisi per productionem existentiae; ergo debet producere existentiam materiae, quia nihil aliud est, quod producatur. Respondebis fortè, per eam actionem produci vnionem existentiae formae cum
 81 materiâ. Sed contrâ, quia de ipsâ vnione est eadem difficultas: rogo enim, Quid producitur per actionem productiuam vnionis? Non existentia, quia hæc est vnica, & propria formae, &

iam supponitur producta: non vnionis essentia, quia hæc non producitur nisi ad productionem existentiae, vt dixi; ergo debet assignari propria existentia materiae quâ producatur per actionem terminatam ad materiam.

Sed neque hoc argumento premuntur Thomistae: possent enim respondere, materiam primam produci per eandem actionem, quâ producitur forma & formae existentia, quæ actio idè producitur materiam & formam, quia producit vtriusque existentiam, sicut actio quâ producitur forma (suppositâ eius distinctione ab existentia) idè eam producit, quia producit existentiam ipsius; ergo si eadem actio producit materiam & formam, sufficit si producat vniam existentiam pro vtraque. Ad calum verò argumenti, in quo prius sola forma produceretur per vniam actionem, & deinde materia sub formâ, possent respondere, non manifestam eandem actionem priorem, sed aliam nouam successuram, quæ esset indiuisibiliter productiua materiae & formae, quatenus producit vtriusque existentiam. Actionem autem terminatam ad solam materiae productionem, negabunt facillè Thomistae, qui censent, nec de potentia absolutâ, materiam esse posse sine formâ, licet è contrario formam putent esse posse sine materiâ; ideoque possent admittere actionem terminatam ad solam formam, non verò quæ ad solam materiam terminaretur.

Vrgebis tamen adhuc argumentum: Quia videtur inintelligibile, duas actiones eandem producere existentiam, & tamen diuersas res producere; quia res non producantur nisi productâ existentia. ergo si illae duae actiones eandem producant existentiam, producant item & essentias easdem; ergo non potest argumento responderi, per duas has actiones, terminatas ad existentiam formae, quarum vna tantum sit productiua formae, alia verò & formae & materiae. Sed respondebant Thomistae Primò, negando id esse inintelligibile, quando dantur diuersae actiones in specie, quia ex illarum diuersitate potest provenire, vt per vniam non producatur materia, sic verò per aliam. Secundò aliter possent respondere, existentias ipsas esse diuersas, & formam, quando sola existit, habere diuersam existentiam ab eâ, quam habet dum existit cum materiâ: vnde facillè explicatur cur producatur materia, quia scilicet producitur ea existentia, quæ essentialiter eam respicit, etiam si immediatè cadat supra formam, ideoque vocetur propria formae. Fatcor, hæc solutio aliquo modo deflectit à modo explicandi Thomistarum, verum facillè sic possent euadere vim argumenti. His ergo argumentis reiectis,

Probatur nostra sententia Primò, quia conformius est naturis rerum, vt materia, quæ est primum subiectum è quo educuntur omnes formae (excipe rationalem) propriam habeat existentiam, quàm vt eam habeant formae, quæ dependent & subieciuntur in ipsâ materiâ: vnde, si tantum ponenda esset in composito vna existentia, potius dicerem eam esse propriam materiae, & ab illâ communicari formam, quàm è contrario.

Secundò probatur, quia ridiculum est, toties materiam primam produci de nouo, & mutare
 exi-

existentiam, quoties nouam formam substantialem acquirit, quod necessariò dicendum est à Thomistis, quia existentia materiae, cum sit propria formâ, toties debet mutari, quoties ipsa forma.

Tertiò, quia sequeretur, materiam primam produci ab agentibus creatis, quod est contra ipsos Thomistas, omnesque Philosophos, asserentes, materiam primam à solo Deo creatam, & conseruatam. Sequelam probò, quia non alio modo producit materia prima, nisi per productionem eius existentia; sed hæc existentia producit à causis creatis producentibus formam substantialem, & eius existentiam, quæ est etiam existentia materiae, ergo materia producit à causis creatis. Circa hoc tertium argumentum, quo vltus sum olim pro hac sententiâ, iam mihi occurrit difficultas aliqua. Dixi enim suprâ, non benè argui contra Thomistas, *existentia materia pendet à subiecto, ergo etiam ipsa materia pendet à subiecto*. Dixi inquam, hanc consequentiam esse malam; ex quo sic argumentor. Ergo etiam hic non valebit, *existentia materia producit à creaturâ, ergo etiam producit ipsa materia*. Sicut enim potest existentia pendere à subiecto, etiam ab illo non pendeat essentia materiae, ita poterit eadem existentia produci à creaturâ, licet ab eâ non pendeat entitas materiae. malè ergo intuli, materiam producendam à creaturâ, eò quod illius existentia à creaturâ pendeat vel producat. Respondeo tamen, adhuc argumentum esse bonum: quia ipsimet Thomistæ fatentur, non aliter rem produci, nisi producendo eius existentiam: ergo qui producit existentiam materiae, producit etiam materiam; ergo cum creatura producat existentiam materiae, quæ est ipsa existentia formæ, producit etiam materiam primam. At in ordine ad dependentiam à subiecto, non est bona ea consequentia, vt suprâ dixi, quia potest, etiam si dum producit existentia, producat essentia, vna tamen pendere à subiecto, altera non, vt & ipsi Thomistæ fatentur Angeli existentiam pendere à subiecto, ipsam verò Angeli substantiam à nullo subiecto pendere, etiam si simul cum existentia ipsius producat.

Quartò, quia forma saltem materialis dependet à priori à materiâ (vt & aduersarij fatentur,) ergo materia non accipit existentiam à formâ. Patet, quia si eam acciperet, penderet à priori à formâ, ergo mutuo inuicem à priori dependent, quod esse impossibile ostendam Disputatione VII. à num. 47.

Quintò, quia materia prima producit suas passiones (de quo infrâ) antequam vniatur formæ, ergo habet existentiam propriam. Patet, quia nihil potest operari efficienter, quin intelligatur existens, vt & aduersarij fatentur; ergo materia prima antecedenter ad formam habet existentiam, cum antecedenter ad formam operetur efficienter.

Denique hæc sententia funditus euertetur, dum in Metaphysicâ ostenderimus, nullam existentiam distinguì à propriâ existentia.

87 Aduerte, à nonnullis in præsentem ex professò probari humanitatem Christi Domini habere propriam existentiam. Sed res omnino extraneum institutum; & quid in hac quæstione dicen-

dum sit, constabit ex principiis generalibus in Metaphysicâ de omni essentia tradendis. Parum interim expectes, ne cogar omnia præuertere.

SECTIO VI.

De dependentiâ materiæ à formâ.

DUPLEX est dependentia, alia à priori, vt à causâ vel conditione tenente se ex parte causæ; altera à posteriori, vt ab eo sine quo non deberetur conseruatio. Ab essentia dependent à priori passiones propriæ, è contrario autem essentia à posteriori à passionibus. Vtraque hæc dependentia est duplex, alia *essentialis*, id est, quæ nullo modo potest suppleri, nec per miraculum, qualis est dependentia à priori actionis à suâ causâ, & à posteriori à suo termino: alia est *naturalis*, quæ sine miraculo suppleri nequit, potest tamen per illud, vt dependentia accidentis à substantiâ, quæ miraculosè in Eucharistiâ suppletur. Iuxta has dependentias duplex potest esse in præsentem difficultas circa dependentiam materiæ à formâ, altera, vtrum dependeat à priori vel à posteriori; altera, vtrum essentialiter, an naturaliter tantum.

SUBSECTIO PRIMA.

Materia non dependet à priori à formâ.

DEPENDENTIA à priori vel est vt à causâ efficienti, vel est vt à causâ materiali. Neutrum reperiri in materiâ respectu formæ, facillè probatur. Non quidem efficientem; quia materia prima producit per creationem, & tota fuit producta ab initio mundi; sed nulla forma creata ex his quæ de facto sunt, potest efficere, nec partialiter, id quod creatur, ergo neque materiam primam.

Aliqui argumento è P. Vazquez desumpto eandem conclusionem ita probant. Quia si materia sit à formâ, ergo fit ex formâ, ergo non creatur, quod est contra omnes Philosophos. Verum hoc argumentum non est efficax, quia materia fit à Deo, & non fit ex Deo, iuxta sensum hic ab istis usurpatum, & vniuersè habent id omnes causæ efficientes; possent ergo aduersarij dicere, formam efficienter influere in materiam primam, qui influxus non repugnat creationi, nihil ergo ex illo modo loquendi, à formâ, & ex formâ, contra hos concluditur.

Melius ergo secundò id suadet, quia materia prima præintelligitur prius naturâ existens quam ipsa forma, recipit enim in se dispositiones ad illam, ergo forma nequit esse causâ efficiens materiae, quia effectus non potest esse prior naturâ, quam causâ illius efficiens. Quod si respondeas, posse dari mutuam causalitatem à priori, id ostendam prorsus repugnare. Sed de hoc vide Disputationem VII. à numero 46. vbi proprium habet locum.

Respondebis, hoc argumento solum probari, 90 materiam primam non effici à formâ materiali, verum eam non produci ab animo rationali, non euinci, quia hic cum non dependeat à materiâ, rectè potest sine vllò inconuenienti materiam efficere. Sed contra Primò, quia si semel materia,

dum est sub formâ materiali, adæquatè efficitur & conferuatur à solo Deo, etiam ab eodè adæquatè conferuabitur, dum fuerit cum animâ rationali: nullatenim est ratio tunc suadens, attemperandum Dei concursum, vt præbeatur locus concursui animæ rationalis. Contrâ Secundò, quia anima rationalis nequit creare, etiam si non obstat mutua prioritas, ergo neque potest efficere materiam primam quæ creatur. Contrâ Tertiò, quia materia prima licet non sit causa animæ rationalis, adhuc tamen est prior naturâ quàm illa, quia prius naturâ supponitur materia organata & disposita, quàm producat animus rationalis. hic enim producit ad exigentiam materiæ dispositæ; ergo si hic esset causa materiæ, daretur inter illum & materiam mutua prioritas, quàm infra ostendam repugnare.

91 Sed materiam primam non dependere à formâ vt à subiecto, quæ erat secunda pars nostræ assertionis, facilius probatur, quia ipsa est primum omnium subiectum, ergo à nullo alio potest dependere vt à subiecto, aliàs iam non ipsa, sed illud aliud à quo ipsa dependeret vt à subiecto esset primum subiectum; & illud ego dicerem esse materiam primam. Dices, Pendet inuicem vt à subiecto. Contrâ, ergo tam forma est primum subiectum, quàm ipsa materia, quod est falsum, & contra te omnesque Philosophos. Contrâ Secundò, quia mutua prioritas in eodem genere in omnium sententiâ repugnat, ergo materia dependere nequit à priori à formâ vt à subiecto.

Ultra has duas dependentias à priori à Philosophis cognitæ, aliam nouam inuenerunt nonnulli, vt à causâ formali, quam dixerunt habere materiam à formâ, ne cogerentur asserere materiam primam verè & propriè à Deo creari: in quo autem consistat hæc dependentia à priori, neque explicant hi Auctores, neque possunt. Hæc opinio reicitur communiter ab omnibus, & merito, tum propter rationem communem de repugnantia mutua prioritatis inter duas res, tum quia materia prima in omnium sententiâ rigorosè à Deo creatur. Vnde, vt defenderent materiæ creationem, tenebantur potius negare eius omnem dependentiam à priori à formâ (etsi aliquam videretur habere) ne discederent à communi sententiâ, quàm tam nouam inducere dependentiam, vt nouissimam & malè audientem sententiam de materiæ generatione inducerent. Denique, quia non est intelligibile, in quo consistat illa dependentia formalis à priori: quia licet rectè intelligatur compositum dependere à priori vel quali à priori à formâ, quia hæc est pars compositi; compositum autem potest dici, licet impropriè, pendere à priori à suis partibus, non efficienter, sed formaliter; verum si comparatur forma cum materiâ, quandoquidem ex vna parte non sit de constitutione materiæ, sed omnino extrinsecam, aliunde autem nec sit causa efficiens, nec materialis illius; non relinquitur modus aliquis, in quo possit consistere dependentia hæc à priori materiæ à formâ.

Respondebis Primò, Quia forma est complementum materiæ. Contrâ, quia hæc est dependentia solum à posteriori, sicut essentia dependentia à passionibus, vt à complemento essentia. Deinde, forma fortè non est comple-

mentum materiæ in esse materiæ, sed in esse hominis, leonis, &c. ergo materia non dependet à priori à formâ quoad esse materiæ, sed quoad esse hominis, vel leonis, &c.

Respondebis Secundò, Materia pendet à formâ vt à termino. Sed contrâ, quia hæc non est dependentia à priori, sed à posteriori, sicut actio pendet à termino producto, non tamen à priori, sed à posteriori, vt per se manifestum est.

Respondebis Tertiò, Pendet vt à conditione ad productionem sui. Sed contrâ Primò, quia potius materia iam disposita est conditio vt producat formam, quàm è contrario. Secundò, quia prioritas per modum conditionis ex parte causæ, non reducit ad dependentiam formalem, sed ad efficientem, ergo dependentia formalis non potest esse à priori. Ratio huius est, quia forma vt forma non causat nisi communicando suum esse illi cuius est forma, quo differt ab aliis causis producentibus aliquid à se distinctum; sed per communicationem sui esse respectu materiæ, non potest forma villo modo causare esse materiæ, sed vt summum, esse hominis, leonis, &c. ergo materia non pendet quoad suum esse, à priori à formâ, sed præcisè vt constituat hominem, &c.

Obiicies Primò Aristotelè 2. Physicorum doctorem, causas esse sibi inuicem causas, ergo materia prima, quæ est causa formæ, etiam causabitur à formâ. Mala consequentia: quia licet id verum sit in aliis causis, non tamen idè debet esse verum in materiâ primâ, quæ producit per creationem, & consequenter à solo Deo; sicut si vellet aduersarius probare, à materiâ primâ causari animam rationalem, & è contrario, eò quod causæ sunt sibi inuicem causæ; neque enim id Aristoteles de omnibus causis dixit. Deinde respondeo, neque in vllâ causâ physicâ habere locum illud Antecedens propriè loquendo; idè illud nego tamquam falsum, de quo agitur fusiùs infra Disp. vii. à num. 46. vbi ostendam, solum habere locum inter finem & media, quia finis apprehensus mouet ad media, hæc autem causant finem, ex quo nihil infertur de prioritate inter materiam & formam.

Obiicies Secundò, Materia est imperfectior formâ, ergo debet dependere ab ipsa formâ à priori. Nego consequentiam, quia non quæcumque res imperfectior pendet à priori à perfectiori, vt homo non pendet ab Angelo, neque sol ab homine, &c.

Obiicies Tertiò, Forma est vera causa in composito, ergo aliquid dependet ab illâ verè à priori, sed hoc non potest esse totum compositum, ergo est materia prima. Infra ostendam, formam vt formam non esse propriè causam compositi, sed solum partem intrinsecam illius, quo corrumpit prædicta obiectio.

Obiicies vltimò, Materia existit per existentiam formæ, ergo pendet ab illâ à priori. Patet consequentia, quia pendet à priori à suâ existentia, hæc autem est existentia formæ, ergo pendet à priori à formæ existentia, ergo & ab ipsâ formâ.

Aliqui putant, sequi necessariò hanc consequentiam ex eâ Thomisticâ doctrinâ de existentia formæ in materiâ, & propter hoc absurdum eam esse reiiciendam. Verum non loquuntur in hoc sibi consequenter, quia ipsi docent, existentiam formæ

formæ non pendere à priori à formâ, casu quo distinguatur; ergo quia materia pendet à priori ab existentia formæ, non ideo pendet ab ipsâ formâ à priori: nec immediate, ut per se patet; nec mediatè, quia existentia quæ est causa quasi immediata & à priori respectu materiæ, non pendet à priori à formâ, ergo neque materia ratione illius pendebit à priori. Respondendum ergo est Thomisticæ objectioni, in horum recentiorum principiis, admissio Antecedenti, & negatâ consequentiâ. Infertur quidem, materiam dependere à causis producentibus existentiam formæ, quia ab eis accipit existentiam; verum ab ipsâ formâ nullo modo, quia hi supponunt existentiam non pendere à priori à formâ. At ego, qui cum communi admisi Thomistis, casu quo existentia distinguatur, eam causari materialiter ab essentiâ cuius est, & consequenter existentiam formæ dependere à priori à formâ: aliter teneor objectioni respondere, negando Antecedens, scilicet materiam existere per existentiam formæ. Si enim hoc Thomistis detur, rectè inferunt, ergo pendet materia à priori à formâ. quod hîc intendunt.

SUBSECTIO SECUNDA.

*Materia prima non pendet essentialiter
ullo modo à formâ.*

DEPENDENTIAM omnem à priori à formâ negauimus materiæ primæ; nunc autem eadem nego dependentiam essentialem à posteriori: arbitror enim, saltem miraculosè eam posse existere sine vllâ formâ substantiali. Dixi *substantiali*, quia sine aliquâ formâ modali, nempe sine aliqua vocatione vel duratione (casu quo distinguatur) nequit existere materia. Sed hoc proprium est omnibus aliis entibus creatis, homini, Angelo, &c. de quo alibi.

Aduerte, quæstionem hanc independentem esse ab eo, quod materia existat per existentiam formæ; quia licet id verum esset, adhuc de potentia absolutâ posset esse materia sine formâ, & eius existentia per alteram existentiam, suppletent defectum existentia formæ; ut & ipsi Thomistæ admittunt, materiam Humanitatis Christi Domini non existere per existentiam formæ, sed per existentiam Verbi diuini; ergo in eorum sententiâ posset etiam materia existere per eam Verbi existentiam, sine formâ substantiali. Imò nulla apparet repugnantia in eo, quod detur aliqua existentia supernaturalis creata, per quam miraculosè sola materia possit existere. Adde, sicut in sententiâ Thomistarum existentia animæ rationalis potest iam solam animam rationalem, iam simul ipsam & materiam reddere existentem, etiam posse illam existentiam in solâ materiâ conservari sine formâ.

Dices, Ea existentia est modus formæ, non verò materiæ, modus autem pendet essentialiter ab eo cuius est, ergo licet ea existentia non pendeat essentialiter à materiâ, pendebit tamen à formâ. Sed contrâ, quia nulla est ratio ad asserendum, existentiam esse modum formæ, & non materiæ. Nam quod dicatur propria formæ, & ab eâ communicetur materiæ, tantum probat, eam immediatius afficere formam quàm materiam, cum

quo benè stat, ut sit modus vtriusque; ergo ex hac parte æquè essentialiter pendebit ab utraque, licet non æquè immediate; aut è contrario, non magis essentialiter à formâ quàm à materiâ: sed ab hac per te non pendet essentialiter, ut supponimus; ergo neque à formâ, ergo poterit diuinitus ea existentia in solâ materiâ conservari.

Probo autem, iam absolute posse materiam primam sine formâ substantiali miraculosè existere. Primò, quia nulla apparet in eo vel probabilis repugnantia, ergo non debet denegari omnipotentia Dei. Consequentia est bona. Antecedens probatur solutione objectionum, inter quas prima sit.

Auctoritas D. Thomæ 1. Parte, quæst. 65. art. 1. ad 3. ubi docet, magis implicare, materiam esse sine formâ, quàm accidens sine subiecto: sed accidens nequit esse naturaliter sine subiecto, ergo materia neque miraculosè poterit esse sine formâ; quia non est maior repugnantia naturalis, nisi quæ sit & supernaturalis.

Urgeo auctoritatem D. Thomæ, quia in argumento, cui respondet, contendebar probare, posse materiam esse sine formâ, sicut potest accidens sine subiecto, & huic argumento respondet Angelicus Doctor, assignando discrimen, & ponendo maiorem repugnantiam in productione materiæ sine formâ, quàm in productione accidentis sine subiecto; ergo quia sentit materiam nec miraculosè posse produci sine formâ, alioquin concederet argumento totum intentum. Idem videtur docere in toto corpore articuli, dum ait materiam non posse existere, nisi sit in actu, quod habet à formâ, ergo sine illâ nequit vllò modo existere. Recentiores aliqui conantur D. Thomam explicare, quasi solum voluerit, materiam primam non posse esse sine actu entitativo, id est, sine propria entitate & existentia; de actu verò completo, quem habet à formâ, non dubitauerit. Hæc tamen explicatio aperte est contra D. Thomam, qui docet, materiam primam non posse esse in rerum naturâ sine actu quem habet à formâ, ab hac autem non habet actum entitativum, sed completum; ergo sentit D. Thomas, materiam non posse esse in rerum naturâ, non solum sine propria entitate, quia hoc indubitatum est, sed nec sine actu completo, quem habet à formâ. Præterquam, quod hæc solutio non satisfacit auctoritati D. Thomæ ex argumento ad 3. supra posita, ideo arbitror S. Doctorem in hac re nobis esse contrarium, ut & fateantur Conimbricenses lib. 1. cap. 9. quæst. 6. articulo 1. nec mirum est, si nos à D. Thomâ in hac sententiâ discedamus, cum duo Dominicani, Sorus & Bañes, aperte fateantur, se argumentorum vi oppressos hac in re à suo Magistro discedere; Sorus quidem 1. Physicorum quæst. 6. art. & conclus. 2. Bañes verò 1. Parte quæst. 66. art. 1. dubio 2. conclusione 3. Ad rationem ergo D. Thomæ respondeo, formam substantialem complere materiam non in esse materiæ, sed in esse hominis, vel leonis, &c. non autem repugnare, materiam primam existere, etiam si actu non constituat hominem, leonem; sicut etiam ipsa materia complet animum rationalem in esse hominis, nec tamen propterea animus non potest esse sine materiâ primâ.

Secunda obiectio sit: Quia si materia prima esset

esset sine formâ, contineretur sub genere corporis, & non esset in aliquâ specie infimâ, quod omnino repugnat. Hoc argumento, quod valdè extollitur à Caietano, videtur etiam probari, materiam primam non habere essentiam distinctam à formâ, quia illa essentia continetur sub genere corporis, & tamen non est in aliquâ specie infimâ hominis, vel leonis, &c. Neque video, quid ad hoc conducatur, eam posse aut non posse solam existere: quomocumque enim existat, distinguitur à formâ, & in eâ ut sic distinctâ, totum argumentum Caietani habet spatiosum locum. Igitur absolute respondeo, materiam, sicut est inadæquatè sub genere corporis, quia hoc dicit compositum ex formâ & materia, ita etiam esse inadæquatè in speciebus infimis hominis vel leonis, &c. quantum est pars inadæquata. Imò & idem argumentum fieri posset de formâ, quæ separata non pertinet ad aliquam speciem completè, & tamen non idè ei repugnat diuinitus separatio à materiâ, imò nec naturaliter, si sit rationalis; idem ergo erit de materiâ.

Tertia obiectio: Omne esse accidentale includit aliquam formam accidentalem, ergo & omne esse substantiale aliquam formam substantialem, ergo esse materiæ debet includere formam substantialem, ergo repugnat eam esse sine formâ. Hoc argumento præcisè contra ipsos Thomistas probatur, materiam non habere essentiam distinctam à formâ, quia illa essentia est substantialis, & consequenter deberet includere formam; quod est contra ipsos Thomistas. Imò probatur, Deum & Angelos non esse substantias, quia non includunt formam substantialem. Respondeo ergo, de conceptu accidentis esse inhaerere, & consequenter esse formam: at verò de conceptu substantiæ non esse informare, quare non qualibet substantia includit formam.

Quarta obiectio: Materia magis pendet à formâ substantiali quàm ab accidentali, vel minimum æqualiter: sed non potest esse materia sine omni formâ accidentali, v. g. sine vicatione & duratione; ergo nec sine formâ substantiali. Sed nego Maiorem, quia materia, ut ens creatum, pendet essentialiter (sicut & omnia alia entia, homo, Angelus, &c.) ab vicatione & duratione, quia nequit esse in rerum naturâ quin sit alicubi, & in aliquo tempore: à formâ tamen substantiali solum pendet naturaliter ut à complemento, siue quo rectè potest esse de potentiâ absolutâ; sicut potest ipsa etiam forma existere, non quidem sine vicatione, sic verò sine materiâ, etiam si maneat incompleta substantialiter.

Quinta obiectio: Deus non potest supplere defectum causæ formalis, neque enim potest facere album sine albedine; sed materia pendet à formâ in genere causæ formalis, ergo illius defectus non poterit à Deo suppleri. Hoc argumentum æquiuocatione laborat: aliud enim est, comparare formam cum toto cuius est pars, & ut sic verum est, non posse à Deo suppleri defectum formæ, quia nequit facere hominem sine animâ rationali per solam materiam; aliud verò est, comparare formam cum alterâ comparte, id est cum subiecto; ut sic enim forma non est pars subiecti, ideoque subiectum potest sine formâ illâ conservari, nec propterea ibi vllus suppletur effectus formalis. Et hoc argumentum retorqueo contra

eosdem Thomistas: quia sicut non potest Deus supplere defectum causæ formalis, ita nec defectum causæ materialis; & sicut non potest Deus hominem facere sine animâ rationali, ita nec sine materiâ primâ; ergo sicut inde intulerunt, materiam non posse esse sine animâ, vel aliâ formâ, ita deberent inferre, nec animam posse sine corpore, aut aliâ materiâ primâ.

Sexta obiectio: Natura hominis in communi nequit existere nisi in aliquo individuo, ergo neque materia sine aliquâ formâ. Paret consequentia; quia difficilius videtur, puram potentiam esse sine actu, quàm id quod est ens in actu (scilicet natura humana) existere sine alio actu, id est sine individuo. Neque vrget hæc obiectio: quia non datur natura humana in communi à singularibus distincta; unde non mirum, si repugnet existere. at verò à parte rei datur materia prima realiter à formâ distincta, habensque propriam actualitatem, iuxta dicta suprâ, ergo poterit esse sine formâ.

Denique: Quia materia non habet propriam substantiam, ergo nequit esse sine formâ. De Antecedenti dicam in Metaphysicâ, nunc nego consequentiam, quia accidentia carent propriâ substantiâ, & tamè conseruantur sola in Eucharistiâ, ergo ea consequentia nulla est. Rationem reddo: quia non est essentialiter requisita substantia ad existendum. imò si esset, adhuc posset illam accipere materia ab aliâ re quàm à formâ, ut eam accipit materia Christi non ab animâ, sed à Verbo; ideoque posset esse non sine substantiâ, sed tamen sine formâ.

Hinc constat, nullum esse argumentum, quo negetur probabiliter omnipotentia Dei virtus ad conseruandam materiam sine formâ. Quod vltimè sic secundò probo positivè: Magis pendet accidentia à subiecto, quia dependent à priori, quàm materia à formâ, quia solum pendet à posteriori; sed accidentia conseruantur miraculosè sine subiecto in Eucharistiâ, ergo & materia sine formâ.

Dices: Hoc argumentum nullum est, quia materia solum pendet à posteriori ab vicatione & duratione, & tamen nec diuinitus potest esse sine illis. Respondeo, consequentiam à me factam ab accidenti ad materiam, esse bonam, quia ex se dependentia à priori est maior, & aliunde nulla est disparitatis ratio. At cur non possit esse sine vicatione & duratione, est specialis repugnantia, quam suo loco monstrabo. Præterea materia solum accipit à formâ esse hominis, vel esse leonis, non autem existentiam, ut suprâ dixi, ergo poterit conseruari miraculosè sine formâ, sicut ipsa forma sine materiâ; neque enim illis est essentialia actu constituere leonem, hominem, &c. sed posse constituere, quod habent etiam quando sunt separatæ; poterit ergo materia diuinitus esse sine formâ, ut defendunt Henricus, Scotus, Richardus, Gabriel, Gregorius, apud Conimbricenses, quibus & ipsi subscribunt P. Suarez suprâ num. 3. Vasquez 1. Parte, disputat. 164. num. 22. & 23. Toletus 1. Physicorum, quæst. 13. Fonseca 5. Metaphysicæ, cap. 2. quæst. 3. sect. 1. & 2. estque communissima inter recentiores, imò ex ipsis Thomistis ab ea stant Sotus & Bañes suprâ relati.

SUBSECTIO TERTIA.

Materia naturaliter dependet à posteriori à formâ substantiali.

110 **N**ONnulli in defendendâ sententiâ de conseruatione materiæ sine formâ, longius progressi, affirmarunt etiam de facto existisse aliquando materiâ sine formâ vllâ. Eos refert Argentinus in 2. distinct. 12. quæst. vnicâ, artic. 2. Nituntur verbis illis Genesios: *Terra autem erat inanis & vacua*. vbi per *terram* intelligunt materiâ primam, per *inanitatem & vacuitatem* carentiam, omnis formæ substantialis. Fauere illis videntur, S. Augustinus cap. 4. Imperfecti de Genesi ad literam, vbi per *terram* intelligit materiâ primam, & per *inanitatem* eius informitatem; Ambrosius lib. 1. Hexæmeron, Chrysostomus Homil. 2. in Genesim, Eucherius in cap. 1. Genesios. Nec defuerunt alij Scholastici, vt Marilius in 3. quæst. 13. artic. 1. & Gabriel in 3. dist. 21. quæst. vnicâ, art. 3. qui crediderint, post mortem Christi mansisse diuinum illud corpus sine vllâ formâ substantiali. Hæ sententiæ merito ab omnibus reiiciuntur, quia sine vlllo fundamento fingunt ea miracula. Neque locus Genesios fauet primæ sententiæ, quia per *terram* non intelligitur sola materia, sed compositum ex materiâ & formâ terræ, quæ idè dicitur vacua & inanis, quia carebat pulchritudine herbarum & arborum. Iuxta hanc explicationem intellige Patres supra relatos.

Communis ergo & vera sententia docet, materiâ primam naturaliter non posse esse sine formâ substantiali. Verum huius Conclusionis difficulter redditur ratio efficax. Prima potest esse, quia materia est incompleta substantialiter, vnde petit naturaliter habere complementum. Hæc ratio infringitur in animâ rationali, quæ est incompleta substantialiter, & tamen potest existere sine materiâ naturaliter, ergo idem erit de materiâ.

111 **S**ecundò alij: Quia materia prima sine formâ est valde deformis & turpis, ideoque illam horret natura. Videntur hi Auctores materiâ sibi imaginari monstrum aliquod, aut spectrum, cuius aspectu deterreatur natura, & quod fugiendo vitare conetur. Aduerte, materiâ primam existentem sine formâ, nõ esse positiuè deformem, quia aliàs etiam, dum est cum formâ, maneret deformis; tunc enim retinet omnem entitatem positiuam, quam habebat sola, sed potius positiuè habere perfectionem substantialem, quæ excedit accidentiâ: solumque posse dici deformem quali priuatiuè, quatenus non habet omnem perfectionem quam potest habere. Ex hoc autem non sequitur, naturam ab illâ abhorre: sicut non abhorret ab animâ rationali separatâ, etiam si sit deformis priuatiuè, quatenus non habet omnem perfectionem. Ratio est, quia non omne quod existit in naturâ, debet esse cum omni perfectione cuius est capax. Nõne natura, si habeat materiâ primam, licet solam, erit perfectior, quàm si ipsâ careat? cur ergo illam horret? Adde, fortasse posse esse aliquam materiâ primam solam perfectiorem, quàm sit aliquod totum substantiale, v.g. finis; cur ergo non po-

terit esse sola? sed do tibi, materiâ separatam à formâ esse positiuè deformem, sicut sunt monstra; inde tamen non potest inferri, saltem per accidens, in aliquo casu naturaliter dari non posse.

114 **T**ertio alij: Natura abhorret otiosum, sed materia sine formâ substantiali esset otiosa, ergo non existeret naturaliter. Confirmatur ex differentiâ inter eam & animam rationalem: quia hæc etiam separata potest operari, materia verò nullam habet operationem quam posset sola exercere. Huic argumento facile respondeo. Primò, materiâ primam separatam causaturam proprias passionnes, quod sufficeret vt non esset otiosa: plura enim composita existunt, in quibus nullas agnoscimus operationes, præter eas quæ terminantur ad proprias passionnes, quæ tamen non dicimus otiosa. Secundò addo, materiâ tunc futuram valde vtilem, vt reciperet influentias à corporibus distantibus, v.g. à cælis, & per ipsam in alia corpora transfunderentur. Tertiò denique, etsi materia nil prorsus operaretur, adhuc non esset otiosa naturæ, quia esset ens reale & substantiale: natura autem dum appetit operationes, idè est, quia ipsæ operationes sunt entia realia perfecta & bona transcendentaliter; ergo cum hoc haberet materia independentem ab operationibus, independentem ab illis posset amari à naturâ, sicut amantur relationes, & alia entia modalia non operatiua, aliàs daretur processus infinitus; operationes enim propter alias, & hæc rursus propter alias in infinitum amari deberent.

115 **Q**uartò alij: Materia numquam existit sine formâ, ergo signum est, non posse naturaliter sine illâ existere, quia quæ cum tantâ infallibilitate contingunt, fundantur in ipsâ naturâ rerum. Sed in primis rogo hos Auctores, vtrum ipsi fuerint præsentis à initio mundi in omnibus totius orbis locis, vt tam certò possint affirmare, numquam caruisse materiâ formâ substantiali: imò interrogo, an si Deus tolleret formam substantialem à ligno, relictis accidentibus, cognosceretur ille defectus. Nec per somnium: sicut non cognoscitur in Eucharistia defectus materiæ & formæ. Vnde ergo inferunt, de facto numquam id contigisse? Anne habuerunt reuelationem eâ de re? Dicent, Quia esset miraculum. Sed contrâ, quia de hoc est quæstio. Aduersarius dicit contigisse, quia non est miraculum: non debet probari esse miraculum, quia numquam contigit; & numquam contigisse, quia est miraculum. Sed do tibi numquam contigisse, inde non inferitur esse impossibile naturaliter, quia multa sunt naturaliter possibilia, quæ numquam contingunt. Denique, quia huius impossibilitatis querimus rationem, non experientiam.

116 **Q**uintò alij: Quia agentia naturalia non habent virtutem ad spoliandam materiâ formâ substantiali sine introductione alterius nouæ formæ, ergo neque ipsa materia poterit existere sine omni formâ, cum non sit agens naturale, à quo possit spoliari. Consequentia est bona. Antecedens patet: quia expulsio dispositionum, ex quarum defectu forma substantialis solum potest perire, provenit ab aliis dispositionibus contrariis pro nouâ aliâ formâ; ergo expulsâ præcedenti, subsequitur necessariò noua, ergo numquam potest omnibus spoliari. Neque hoc argumen-

tum premit: quia eo summum probatur, produ-
ctâ iam semel vnâ formâ in materiâ, non posse
manere sine aliquâ; verum nequaquam suade-
tur, in primâ productione non potuisse à Deo
117 produci solam, sine vilo miraculo. Sed dices, eo
ipso quod materia sit ens incompletum, saltem
exigit vt in primâ sui productione producatu-
simul cum altero complemento, vt patet in animâ
rationali, quâ licet possit postea existere sine ma-
teriâ, saltem exigit, vt quando primò producitur,
producatu in corpore; ergo idem etiam exigit
materia, scilicet produci cum formâ: & cum
aliunde, obtentâ semel vnâ formâ, non possit il-
lam amittere, nisi ad ingressum alius, numquam
poterit esse sine aliquâ. Sed contrâ, quia non est
ad eod certum, animam non posse primò produci
extra corpus, nec faciliè huius rei reddetur ratio,
ergo ex illâ non sumitur efficax argumentum pro
præsenti conclusione. Præterea, licet id verum sit
in animâ rationali, quia est forma quâ semper
producitur ad exigentiam dispositionum in ma-
teriâ; id tamen non est verum in ipsâ materiâ,
quâ prius saltem naturâ producitur quàm ipsa
forma. nec videtur absurdum vllum, si produca-
tur prius tempore, vt paulatim recipiat disposi-
tiones ad formam.

118 Secundò autem absolute impugno prædictum
argumentum, quia non est omnino certum, etiam
postquam materia est cum formâ, non posse il-
lam spoliari sine aduentu alterius. Sicut enim
plures formæ accidentales possunt corrumpi na-
turaliter, quin in earum locum aliæ contrariæ
succeedant, vt patet in luce, & aliis rebus, de qui-
bus nos infra fusius; cur etiam non poterunt esse
aliquæ dispositiones tales, quæ sine aduentu con-
trarij deficerent, & consequenter tunc etiam for-
ma substantialis sine aduentu nouæ destrueretur?
Pone, lucem esse dispositionem ad aliquam for-
mam substantialem, certè sicut lux perit sine for-
mâ posituâ oppositâ, ita & periret forma sub-
stantialis ad quam disponit.

Dices, Natura non amat destructionem pro-
pter se. Contrâ, eam amat, vt vidimus, in luce; cur
ergo non possit eam amare, etiam si lux esset dis-
positio ad formam substantialem? Præterea, eam
amat in rebus accidentalibus, cur non & in sub-
stantialibus?

119 Dices Hinc à nobis probatum suprà materiam
esse naturaliter incorruptibilem, quia à nullo
agente potest denudari omni formâ substantiali,
cuius oppositum videmur docere in præfenti.
Respondedo, me ibi supposuisse, materiam natu-
raliter non posse existere sine formâ, cuius pro-
bationem huc reieci: inde autem ibi intuli, non
posse ab agente naturali corrumpi, quia non po-
terat omni formâ substantiali nudari. Petes ergo
rationem quâ id probatur, ne committamus cir-
culum. Fateor, à me nullam inueniri; video ta-
men in hac re omnes ferè vnanimi cōsensu con-
uenire. Vnde probabiliter dico, materiam habere
aliquam dependentiam à posteriori à formâ sub-
stantiali, quia in tali dependentiâ nulla apparet
repugnantia, & aliunde nullum est argumentum,
quo eam probetur esse independentem de facto:
ergo etsi nos eam dependentiam non possimus
ostendere, probabiliter tamen possumus, com-
muni auctoritate freti, eam affirmare, reducendo
illam in naturam ipsius materie, sicut reducimus

in naturam quantitatis, quod non possit cum aliâ
quantitate penetrari. An autem pendeat ab ali-
quâ formâ accidentali, alibi tractandum est,
120 dum de vicatione & duratione egerimus, vbi
ostendimus, etiam diuinitus non posse vllam
rem creatam ab aliquâ ex his formis accidentali-
bus, saltem disiunctiue, separari.

SYBSECTIO QVARTA.

*Materia prima conseruatur sine formâ
eodem influxu quo simul cum illâ.*

C ONIMERICENSES suprà art. 3. Fonse-
ca 5. Metaphysices cap. 1. quæst. 3. Sect. 2.
centent materiam, si conseruaretur sine formâ,
conseruandam maiori influxu quàm simul cum
formâ, vt suppleretur quicquid forma actuando
materiam præstabat. A numero 88. ostendi,
formam nullum habere influxum in materiam:
ex quo inferitur, circa materiam non debere ab-
sente formâ suppleri influxum aliquem. Quare 121
contrariam sententiam, assentem, eadem actio-
ne posse conseruari materiam sine formâ, ac cum
illâ, veram reputo cum P. Suarez Disput. 15. Me-
taphysicæ, sect. 9. num. 7. P. Hurtado Disput. 2.
Physicorum §. 104. & recentioribus comuni-
ter; neque alia est necessaria probatio, præter su-
prædictam desumptam ex negatione influxus,
formæ in materiam: est ergo conseruatio materie
sine formâ in se eadem quæ antea, solumque est
supernaturalis quoad modum, quatenus à Deo
præbetur omnino gratis, & contra exigentiam
naturæ petentis non conseruari materiam sine
formâ.

Aduerte tamen hic, malè à nonnullis doceri,
etiamsi esset necessaria diuersa actio ab eâ quæ
conseruatur cum formâ, eam non futuram su-
pernaturalem, eò quod non excederet vires Dei
vt agentis naturalis. Malè, inquam, hoc doceri;
quia talis actio esset materie supernaturalis, &
consequenter non fieret à Deo vt auctore natu-
rali. Suppono enim nunc materiam ex se natu-
raliter pendere à formâ. Vnde fit, vt actio quæ ex
naturâ suâ conseruaret materiam sine formâ, illi
esset supernaturalis, non minùs quàm accidenti
actio quâ sine subiecto conseruaretur, etiamsi à
solo Deo proueniat. Statuendum ergo est, vt ea
actio in substantiâ naturalis sit debere esse eam-
dem numero vel specie cum eâ quâ sub formâ
conseruatur materia.

Obiicies: Hæc conseruatio per se est super-
naturalis quoad modum, ergo & quoad substantiâ.
Patet consequentia: quia modus ille debet esse
supernaturalis quoad substantiam; nam si solum
esset quoad modum, daretur processus in infinitum;
ergo conseruatio à quâ non distinguitur
modus ille, debet esse in suâ substantiâ super-
naturalis; ergo non conseruatur materia per eam-
dem actionem cum formâ, quâ extra illam, quia
nequit eadem actio esse naturalis & supernatu-
ralis in suâ substantiâ.

Respondeo, concedendo obiectione probari, 123
quando datur aliquid supernaturale quoad mo-
dum, debere etiam dari aliquid quoad substan-
tiam supernaturale, scilicet modum ipsum, ne de-
tur prædictus processus infinitus: sed nego, mo-
dum illum esse ipsam actionem, quâ materia cō-
serua-

seruatur. Modus ergo ille in se supernaturalis, est voluntas Dei de prebendo concursu materiae carenti omni formâ: quæ voluntas Dei à se ipsâ habet esse supra totam exigentiam naturæ, & ab hac voluntate ipsa actio dicitur supernaturalis extrinsecè, & quoad modum; sicut cum Deus cæco visum restituit, actio, quâ tunc producitur visus, est eadem saltem specie cum eâ quâ ante amissionem conseruabatur idem visus, ideoque est in suâ substantiâ naturalis; verum, quia in hac occasione non erat virtus in totâ naturâ ad illâ actionem, ideo eius productio est supernaturalis extrinsecè à voluntate Dei, volentis dare naturæ, quod in hac occasione nullo modo debebatur.

124 Quare illa voluntas Dei est in suâ substantiâ supra totam exigentiam naturæ, & consequenter in se supernaturalis; est enim voluntas non seruandi leges naturæ.

Sed replicabis contra hoc: Quia hinc videtur inferri, neque quo ad modum eam conseruationem esse supernaturalem, quia materia prima conseruatur prius natura quàm intelligatur, vel carentia omnis formæ, vel existentia alicuius; ergo miraculum non consistit in voluntate conseruandi materiam, sed in negatione omnis formæ, suppositâ iam materiâ. Nec potest dici, materiam primam exigere vt destruat, si non detur ei forma; nequit, inquam, hoc dici: cum enim pro priori naturæ iam supponatur existens, implicat, eam exigere vt pro posteriori destruat, etiam si pro eo posteriori non producat formam; ergo miraculum non est in conseruatione materiæ, sed in carentiâ omnis formæ.

125 Huius argumento succumbunt recentiores nonnulli, & putant, miraculum non esse in conseruatione materiæ, sed in non dandâ illi formâ.

Alij verò tunc solum admittunt tale miraculum, quando iam in aliquo instanti reali præcessit materia sine formâ: tunc enim in sequenti debet illi Deus velle dare formam, antequam illam velit creare; quod si non faciat, iam ea voluntas conseruandi materiam erit miraculosa quoad modum. Sed hæc distinctio omnino displicet: quia pro hac re non debent instantia realia considerari, sed instantia naturæ. Vnde, si in primo instanti reali, eod quod materia ex se sit prior, prius etiam naturâ decernitur quàm aliquid de formâ statatur; idem erit in secundo & tertio, & in omnibus instantibus realibus, quia semper materia est prior naturâ quàm forma. Et confirmatur: quia eo quod Deus in vno instanti fecerit aliquod miraculum, non tenetur in aliis instantibus immutare ordinem naturalem; ergo quia in instanti A. negauerit materiæ formam quæ illi debebatur, non ideo tenetur in instanti B. mutare ordinem decretorum, & prius naturâ velle producere formam, quàm velit producere materiam; sed perinde ac si non fecisset illud miraculum, debet (si naturaliter procedat) incipere à materiâ, & consequenter nec tunc erit miraculosa eius conseruatio, etiam si vltius in eo secundo instanti illi neget formam, sicut non fuit miraculosa per te in primo. Constat ergo eandem esse de vtroque difficultatem.

Abfolutè autem reiicio hanc sententiam: quia si in eo instanti productio materiæ neque quo ad modum esset in se miraculosa, sequeretur, euidenter materiam non dependere nec à postero-

ri nec à priori à formâ, quandoquidem conseruatio materiæ sine formâ nullo modo est supernaturalis; sed solum sequeretur, ad ipsam materiam necessariò consequi formam aliquam, quod longè diuersum est. Et ostendo exemplo ignis, qui non dicitur pendere neque à posteriori propriè à calefactione passii approximati, etiam si naturaliter petat eam calefactionem. Vnde quando in fornace Babylonicâ ignis non combullit tres pueros, non dicitur ignis conseruatus miraculosè, sed miraculosè impeditus ab operatione: ergo similiter iuxta hos Auctores numquam dicitur materia miraculosè conseruata, etiam quando caret omni formâ substantiali, sed solum dicitur miraculosè impedita ne formam acquirat, quod longè diuersum est. Pro quo aduerte, aliter causas naturales, necessitatas ad operandum, dependere ab operationibus subsecutis necessariò ex ipsis, & aliter materiam à formâ, essentias quæ à suis passionibus: illæ enim non pendunt propriè ab operationibus subsecutis, nam per illas nec complentur, nec constituuntur in suo esse, sed quali ex fecunditate sunt determinatæ ad operandum. At materia pendet à formâ & essentia à passionibus, tamquam à complemento naturali, sine quo imperfectæ esset, & quali (sic liceat id explicare) indignæ vt in rerum naturâ existant. Hinc fit, vt quando causæ naturales impediuntur ne operentur, non dicantur ipsæ causæ miraculosè conseruatæ, sed (vt supra dicebam) miraculosè impeditæ ab operationibus. At, si essentia propriè passiones negentur, & formæ omnes materiæ, non solum dicatur eas impeditas fuisse ab operatione aut receptione, sed etiam in se miraculosè conseruatæ, quia sine complemento & ornatu debito conseruantur; ergo debemus dicere, eam actionem conseruatiam materiæ sine formâ, esse in se, saltem quoad modum, miraculosam.

Quia verò numquam vellem in modo loquendi hære, & fortè contēdes, non aliter materiam pendere à formâ, & essentias à passionibus, quàm pendeat ignis à combustionem stupæ approximata; absolūtè & vniuersaliter tuam impugno doctrinam. Nam licet posterior naturâ sit formæ productio, quàm materiæ creatio, quandoquidem tamen Deus nōscit, necessariò deberi materiæ primæ existenti formam aliquam, & propter hanc creetur materia, tamquam propter finem, tenetur Deus, si vt auctor naturæ procedat, quando habet voluntatem creandi materiam, simul habere voluntatem ei dandi aliquam formam. Imò illa voluntas creandi materiam debet esse virtualis voluntas simul illi dandi formam. Positâ autem hac voluntate, non potest postea illi negare formam, vt per se patet. Quod si Deus habeat voluntatem creandi materiam, sine voluntate dandi illi formam, aut præscindendo ab hoc, iam eo ipso ea voluntas est supernaturalis, quia vult creare materiam præscindendo à fine naturali & debito in illâ creatione, nempe à formâ dandâ: & cum ea voluntas sit causa creationis, iam tunc ab eâ, quia supernaturalis est, denominabitur immediatè supernaturalis quoad modum ea conseruatio, seu prima creatio materiæ sine formâ.

Sed posses replicare Primò, Ergo propter eandem rationem etiam conseruatio ignis, quando non calefacit passum approximatum, erit supernatu-

naturalis in se quoad modum, quod tamen paulò antè à te negatum erat. Respondeo tamen, negando consequentiam; quia (ut ibi dixi) ignis non pendet propriè à posteriori à calefactione extrinsecà, sed à propriis tantum passionibus: Deus autem quòdo vult aliquid creare, non tenetur tunc velle nisi dare tali rei ea, à quibus illa pendet à posteriori & à priori; de ceteris autem quæ consequuntur, ex aliis circumstantiis, non tenetur tunc decernere. Si verò tu contendas, etiam ignem pendere à posteriori à calefactione, tunc dicas, etiam miraculosè ignem conservari quando stupam non comburit.

Dices Secundo: Deus priùs naturà decernit ea quæ sunt priora, & posterius ea quæ posteriora; ergo priùs naturà decernit creare materiam, quam decernat illi dare formam; ergo si, posita illà priori voluntate, quæ in se naturalis est, de creandà materià, postea pro posteriori naturæ non haberet voluntatem dandi formam, tunc materia produceretur sine formà, & non esset supernaturalis ea volitio creandi materiam, sic verò notitio illi dandi formam; & consequenter non esset miraculosa materiæ conservatio, sed negatio formæ in illà.

Propter hoc argumentum inclinaveram olim in contrariam sententiam. Nunc verò re melius perpensà, modus dicendi quem suprà defendi, magis placet, & ad hoc argumentum positum respondeo, aliqua esse ita priora naturà, ut simul necessariò naturaliter petant ea quæ sunt posteriora, quia ab eis pendet à posteriori, tamquam à necessario complemento & fine ad quem per se ordinantur; & in his dico, Deum eo priori, quo decernit per actum naturalem talem rem producere, decernere etiam illi dare suum complementum, quia voluntas naturalis debet esse de creandà re cum eis quibus naturaliter indiget, ut per se videtur notum. Vnde non potest Deus pro eo priori præcindere à voluntate, saltem indeterminatà, dandi materiæ aliquam formam. Quòd si præcindat, iam eo ipso ea voluntas erit supernaturalis, quia præcindit à naturali complemento debito.

Alia verò ita esse posteriora respectu alterius, ut non sint illi debita, aut de complemento illius, sed purè secundariò ab illà consecuta; & in his, fateor, Deus priùs naturà determinat creare rem illam, quam decernat illi dare ea quæ posterius naturà tali rei hoc modo conveniunt. Forma autem substantialis, saltem sub disunctione hac, vel illà, est necessarium complementum materiæ, & idèò saltem debet in confuso esse volita in voluntate creandi materiam, si voluntas hæc naturalis sit. Vnde constat, quodcumque sine formà conservatur, creationem materiæ ortam esse à voluntate Dei in se præternaturali, & consequenter ab eà denominari eam conservationem supernaturalem quoad modum. Quòd si contingeret, ut cum Deus decrevisset creare materiam, præcindendo à voluntate de formà illi dandà, postea daret illi formam, adhuc tunc ea creatio materiæ esset supernaturalis quoad modum, non quia ad extra esset aliquid supernaturale in eà productum, sed quia productio materiæ ortum traxit ex voluntate præternaturali & indebità, quam suprà satis explicavi.

SECTIO VII.

De Subsistentià Materiæ primæ.

VIDE sit Subsistentia, de quâ in præsentia, pertinet ad Metaphysicam, ubi fusè de hac re disputabo. Quia verò decidere, an materia prima habeat Subsistentià, & rursus an vnam sibi propriam, distinctam ab eâ quæ formæ tribuitur, an verò vnica in vtrique præcisè ponenda sit, pendet omnino ab explicatione effectus formalis, idèò etiam hoc reiciò ad Metaphysicam, etsi ex parte ad Physicam hucque spectare videretur. Ne tamen ieiunius omnino abiceas, has accipe Conclusiones è dicendis ibi extractas.

PRIMA CONCLUSIO. Subsistentia est quædam entitas substantialis, à materià, formà & vnione à parte rei distincta. Eam nouimus ex mysteriis Fidei Trinitatis & Incarnationis, & ex hoc ultimo Subsistentiæ realem distinctionem nouimus, eò quòd in Christo Domino non manserit Subsistentia seu personalitas creata, manentibus formà & materià vnitis; ergo ea Subsistentia erat separabilis, ergo distincta realiter: quæ enim realiter separari possunt, realiter distinguuntur.

SECUNDA CONCLUSIO. Explicare quid præstet, aut quem effectum formalem communicet, est difficilissimum, eò quòd ratione naturali nihil de Subsistentià nouimus, ex Fide verò illam quidem dari (ut paulò antè diximus) benè inferimus: quem autem effectum formalem communicet, nec Fides docet, nec ex Fidei principiis indagari potest. Vnde ostendam suo loco, hallucinari eos, qui illam vel ad operandum, vel ad non dependendum à subiecto, requirunt. Idèò concludam, dicendum eam esse quædam formam substantialiter perfectiorem & completiorem naturam, sicut albedo perficit accidentaliter subiectum, neque amplius à nobis eum effectum posse explicari. Hinc sit

TERTIA CONCLUSIO. Etsi non videatur repugnare, ut in qualibet parte essentiali composita sit distincta Subsistentia, quia tamen nulla est huius multiplicationis necessitas, consequenter ad ea, quæ de vnione suprà, & in aliis materiis infra, dicturi sumus, vnica tantum de facto ponitur Subsistentia, materiam & formam indiuisibiliter perficiens, & ab eis recepta, & materialiter causata, sicut suprà de vnione dictum est.

SECTIO VIII.

De proprietatibus Materiæ primæ.

NON agimus de proprietatibus materiæ communibus aliis rebus, scilicet de vnicatione, duratione, &c. sed de his quæ sunt magis propriæ materiæ, inter quas

Prima sit, esse Ingenereabilem & incorruptibilem, de quâ egimus suprà Sectione 2.

Sed obijciat: Si materia prima esset incorruptibilis, ab illà denominaretur totum compositum incorruptibile, sicut denominatur corporeum & materiale; sed non denominatur incorruptibile, ergo materia non est incorruptibilis. Respondeo, negando primam sequelam, quia prædicata negatiua non possunt affirmari, nisi vtrique parti conueniant,

ueniant, imò & ipsi toti; secus affirmatiua. Vnde potest dici homo intellectiua ab animâ, non autem immortalis, etiam si anima non minus sit immortalis quàm intellectiua. Ratio à priori est, quia negatio negat totum, vnde debet conuenire cuilibet parti; affirmatio autem solum requirit reperiri, quod affirmat, in aliquo ex subiectis, sicut in simili diximus in Summis, vno solo curren- te, posse dici, *homo currit*; non autem posse dici, *ho-*

138 *mo non currit* etiam si aliquis non curreret. Cum ergo esse incorruptibile sit predicatum negatiuum, etiam conueniat materiæ & animæ rationali, quia tamen non conuenit xioni vtriusque, non potest de homine affirmari; potest autem affirmari corporeum, etiam si non conueniat animo, quia est predicatum affirmatiuum, & conuenit vni parti. Et hinc colliges, cur homo dicatur à materiâ *corporeum* absolute, non autem dicatur absolute *spirituale* ab animâ, quia spirituale explicatur à nobis negatiue per negationem vel partium, vel dependentiæ à materiâ; vnde non potest affirmari de homine præcisè ratione vnius partis, sicut potest corporeum, quod vel est prædicatum omnino affirmatiuum, vel saltem à nobis explicatur per modum affirmatiui. Quæ doctrina aduertenda est ad tollendas multas difficultates circa modum loquendi in similibus materiis.

Dices Secundò: Materia dicit vniionem partium ipsius materiæ; sed illa vniio est corruptibilis, ergo ratione illius non poterit dici materia incorruptibilis. Respondeo, vniionem materiæ non esse de essentiâ materiæ; quia cum sit totum homogeneum, etiam indiuisibile illius est proprietas materiæ, etiam non tanta, quanta viginti plurave indiuisibilia eiusdem vniita inter se.

139 Cum prædictâ proprietate materiæ coincidit, quam alij secundo loco ponunt, scilicet eam esse æternam à parte post: nam esse incorruptibilem naturaliter à parte post, idem est ac esse æternam à parte post, quæ æternitas solum est proprietates materiæ. Secunda ergo proprietates materiæ sit Quantitas, de quâ fusiis in Metaphysicâ.

Tertia verò, Vniio cum hac vel illâ formâ substantiali, sed de vniione agemus Disputatione 14.

Quarta eius proprietates est, Habere aliquas ex primis qualitibus, vel calorem vel frigus, vel humiditatem vel siccitatem. Vtrum autem hæc sit proprietates materiæ, non potest dignosci, nisi cognita eius differentiâ à materiâ celesti: nam si amba sint eiusdem speciei, cum materia celestis careat omnino his qualitibus, dicendum videtur, eas non esse materiæ proprietates quæ semper illi 140 debeant conuenire. Si autem constituantur diuersæ in specie, dicendum videtur, eas esse proprietates materiæ non ratione sui, sed ratione formarum substantialium subalternarum, quæ exigunt pro dispositione aliquas ex his primis qualitibus. Dixi, *non ratione ipsius*; quia non video in materiâ specialiore exigentiam caloris quàm coloris, si materia consideretur secundum se, & non in ordine ad formas substantiales: nam in aquâ connaturaliter est materia sine calore, & in igne sine frigore; ergo sicut color non est proprietates materiæ, neque erit calor aliæ primæ qualitates.

Ex hac quartâ proprietate materiæ, oritur alia supra explicata, Esse scilicet principium primum passiuum corruptionis compositi. Cum enim

ipsa de se sit capax primarum qualitatum, quæ inuicem opponuntur, inde redditur capax corruptionis compositi ex receptione dispositionum oppositarum illis, quas compositum exigebat, & hinc nascitur perpetua generationum substantialium vicissitudo.

Sexta proprietates materiæ communiter assignatur, eam Non esse cognoscibile per se. Sed in primis hæc non consistit in eo, quod nequeat cognosci, nisi in ordine ad formam, quia etiam forma in hoc sensu non est cognoscibilis per se, debet enim cognosci in ordine ad materiam. Neque 141 consistit in eo, quod à nobis nequeat materia cognosci, nisi per discursum ex accidentibus exterioribus: hoc enim commune est omnibus substantiis, quia de illis non habemus neque immediatas neque proprias species. Neque item dicitur non cognoscibilis per se, quia materia sit proprie nihil, vt nonnulli contendunt, quia materia perfectior est quantitate, & aliis formis accidentalibus. Imò fortè perfectior erit quàm plures formæ substantiales, v.g. quàm forma finis, vel alterius rei inferioris; excedit enim illas in incorruptibilitate, ita independentiâ à priori ab omni subiecto, in aptitudine ad constituendum hominem, qui excessus non compensatur à prædictis formis adeò imperfectis, præcipue cum illa locutio, *materia est proprie nihil*, sit valde impropria, ex quâ non potest delumi argumentum, ad asserendum eam non esse per se cognoscibilem. Vnde censeo, prædictam proprietatem vel esse communem materiæ cum omni substantiâ, quæ non cognoscitur nisi per accidentiâ, vel falsò attribui materiæ.

Vltima illius proprietates est, Non esse operatiuam, de quâ Sectione sequenti.

SECTIO IX.

De operatione Materiæ primæ.

ADVERTE, sermonem esse de operatione efficienti; nam de materiali alibi disputabitur, 142 vbi ex professio agam in communi, an detur aliqua causalitas materialis. Hoc solum dico iam, si causalitas aliqua materialis videatur admittenda, ea præcipue debet materiæ concedi, quæ est primum subiectum, à quo omnes aliæ formæ substantiales, imò & accidentales ferè omnes, dependent. Aduerte vterius, duo in præsentia posse dubitari. Primum, an materia sit effectiua ad extra vel intra se accidentium, & formarum substantialium, an scilicet quando ignis producit alium ignem, non solum concurrat forma ignis, sed etiam illius materiæ: secundum, an materia prima efficiat saltem suas passiones.

PRIMA CONCLUSIO. Si reliquæ essentiæ operatiuæ sint suarum passionum, erit etiam & materia prima respectu suarum. Probatur: quia non minus necessariò oriuntur ex materiâ propriæ passiones, quàm ex aliis essentiis; item materia non minus continet virtualiter proprias passiones, quàm reliquæ essentiæ continent suas; idem erit ergo de materiâ, ac de illis dicendum.

Dices cum nonnullis, materiam differre à reliquis essentiis, quia est pura potentia receptiua, essentiæ verò reliquæ sunt actiuæ. Sed contrâ, quia conclusionem reddis pro ratione: contendo enim,

enim, materiam non solum esse receptivam, sed & activam suarum passionum, quia & alia essentia id habent; tu vero respondes, negando consequentiam, neque aliam das disparitatem, nisi quod materia non habet id quod reliqua, quae est tua formalissima conclusio, id enim significas, dum dicis, eam esse pure passivam, id est non operativam.

Dices Secundo cum P. Vazquez: Haec materia activitas nullo fulcitur fundamento. Sed contra, quia sufficiens fundamentum est, concedere aliis rebus eam activitatem respectu suarum passionum, ut etiam concedatur materia: imò qui assignat discrimen inter materiam & alias essentias, tenetur exhibere aliquod firmum fundamentum, ne gratis philosophis diverso modo in vno, quam in altero.

144 Dices Tertio cum P. Pereira, quantitatem non posse produci à materiâ, quia vel producitur ab eâ iam quantâ, & hoc repugnat, nam ante quantitatem non potest materia esse quantâ; vel producitur ab ea non quantâ, & hoc est impossibile, quia materia non quantâ est indivisibilis & carens partibus, ideoque non potest producere quantitatem crassam & divisibilem, ergo nec suas passiones. Sed contra Primò, quia materia ante quantitatem non est indivisibilis: nam si hoc esset, & post quantitatem maneret indivisibilis, nam quantitas non potest facere divisibilem in plura rem ex se indivisibilem. Contra Secundò, quia etsi esset indivisibilis, non sequeretur, producere non posse rem divisibilem; sicut non sequitur, Deum non posse producere quantitatem

145 divisibilem, eò quod ipse indivisibilis sit. Contra Tertio ad hominem, quia ipse, & rectè, admittit, quantitatem educi ex materiâ; tum sic: Vel ergo educitur ex eâ iam quantâ, & hoc est impossibile, quia nondum supponitur cum quantitate; vel ex eâ non quantâ, & hoc in tuâ sententiâ est impossibile, imò multò magis impossibile, quam produci rem quantam à non quantâ, quia magis commensuratur reseducta cum subiecto suo, quam cum causâ efficienti; ergo è contrario, sicut non est inconueniens in tuâ sententiâ, educi quantitatem ex materiâ non quantâ, neque erit eam produci à materiâ non quantâ. Contra tandem, quia licet ob rationem datam non posset materia quantitatem producere, posset saltem alias passiones, in quibus prædicta non reperiretur repugnantia.

SECUNDA CONCLUSIO. Materia prima nullam habet activitatem in alios effectus qui non sint proprietates ipsius. Haec est communis inter omnes, & iuxta eam intelligendi sunt, qui negant materiae primae omnem activitatem, ut Aristoteles lib. 2. de Ortu & inter. cap. 9. Augustinus 2. de Naturâ boni, contra Manichaeos, & alij plures. Probatur Primò, quia sufficiens causa datur extra materiam aliorum effectuum, qui non sint materiae proprietates; ergo non est ponenda materiae causalitas in illos, quia non est necessaria.

146 Probo Antecedens, quia accidentium, caloris v. g. & frigoris, sufficiens causa est alius calor & frigus in materiâ existens. Idem est in formis substantialibus, quae sufficienter continentur & producuntur ab aliis formis substantialibus similibus, ergo non est necessarius influxus materiae ad illas. Probatur Secundò, quia materia prima

non præcontinet in se formas substantiales & accidentales, ut possit eas producere, ergo nequit efficienter attingere productionem earum formarum.

Sed obiicies Primò: Materia præcontinet formas, saltem ut possit eas materialiter causare, ergo poterit eas sufficienter producere. De hoc argumento me vide Disputatione VI. tit. 2. Interim nego consequentiam, quia modus cauendi materialis est valde imperfectus, & ex quo non potest argui ad causalitatem efficientem, quae est perfecta, & arguit multò maiorem virtutem & continentiam in causâ, quam materialis, iuxta communem omnium sententiam.

Obiicies Secundò: Per nos vno ad formam substantialem, est proprietates materiae, ergo & ipsa forma substantialis erit eius proprietates, & consequenter poterit ab eâ produci. Patet consequentia, quia vno exigitur à materiâ propter formam, ergo vno & forma erunt proprietates materiae, & ab eâ productae. Respondeo, nos locutos de proprietatibus quae sunt determinatae proprietates materiae, ut est quantitas; at verò de proprietatibus quasi indeterminatis aliter est dicendum propter rationes supra factas, quia non potest esse in materiâ continentia respectu tot formarum, ut eas possit efficere. Excipe durationem & vicationem, quae licet indeterminatè, haec vel illa, sint passiones materiae, quia tamen omnes forè sunt eiusdem speciei, neque arguunt virtutem magnam in causâ, & aliunde non est alia aequè proportionata, ac est ipsa materia, fortasse suo loco dicemus à materiâ primâ produci, vel saltem quoad has est eadem ratio de materiâ primâ, quae de aliis omnibus rebus respectu suarum durationum & vicationum.

SECTIO X.

De causis Materie primae.

148 DE causis materiae ferè nihil dicendum occurrat. In primis certum est, eam non habere causam materialem; quia, ut saepe diximus, ipsa est primum omnium subiectum. Inde provenit, quòd ea à solo Deo ut à causâ efficienti producat, quia solus Deus producit res, quae, quia sunt indepèdentes à subiecto, creantur. Quo autem tempore fuerit producta à Deo, non est huius loci; suppono id factum in primâ mundi generatione.

Circa causam formalem aduertendum est, eam posse excogitari duplicem, vel quae det esse subiecto, & hanc reieci supra in principio ut fictitiam; vel quae non det esse rei quam informat, sed illam compleat & perficiat in alio esse totali, quod formaliter resultat ex ipsâ & ex subiecto unitis inter se, & haec est forma, siue accidentalis siue substantialis sit, respectu materiae & cuiuslibet subiecti. Causa finalis materiae, est totum compositum, ad cuius constitutionem ordinatur, sicut quilibet alia pars ordinatur ad totum: item potest dici, formam esse causam finalem materiae, quatenus materia ordinatur ad existentiam & operationem formae.

SECTIO XI.

De unitate specificâ Materie primæ.

SUBSECTIO PRIMA.

De factis omnibus materiæ sublunares
sunt eiusdem speciei.

149 **PRIMA CONCLUSIO.** Materia prima omnium corporum sublunarium est eiusdem speciei. Hæc est communis, & probatur, quia omnes materiæ horum corporum sunt capaces earumdem formarum, ergo omnes sunt eiusdem speciei. Consequentia est bona. Antecedens probatur experientia, quia omnia corpora sublunaria inuicem transmutantur; ex lapide enim potest fieri ignis, ex igne cineres, ex cinere terra, ex terrâ plantæ, ex plantis animantia, & sic de reliquis; ergo materia horum corporum est capax, saltem successiue, omnium formarum sublunarium, ergo tota est eiusdem speciei. Imò etsi daremus, aliquid ens, v. g. adamantem, non posse in aliud transmutari, adhuc dicendum esset, eius materiam esse eandem in specie cum reliquis: quia etsi acquisita iam semel eius forma non posset propter summam resistentiam pelli à materiâ, quia tamen illa materia antea fuerat cum formâ terræ, ex quâ productus est adamas, dicendum est, eam esse eiusdem speciei, & capacem ex se earumdem formarum, sicut ceteras omnes materias sublunares.

150 **Obiicies Primò:** Formæ differunt specie inter se, ergo & materiæ. Respondeo negando consequentiam, quia qualibet materia est capax omnium earum formarum: unde quantumuis formæ sint diuersæ, non licet inferre materiæ diuersitatem; sicut non licet inferre ex diuersitate actuum intellectus Petri, esse eius intellectum diuersum ab intellectu Ioannis, quia hic etiam potest eosdem actus diuersos inter se, quos potest Petrus. Valeret quidem, si non posset Petrus eosdem in specie quos Ioannes; & similiter valeret in materiâ, si vna non posset recipere easdem specie formas, quas alia habet: verum quod actu habeant diuersas (si tamen earumdem sint capaces) non probat materialium diuersitatem, quia hæc non ex his quas actu habent, sed ex his quas possunt habere ponderanda est.

Obiicies Secundò: Planta & homo differunt specie inter se, ergo & eorum materiæ. Nego consequentiam, quia tota eorum differentia provenit à formis.

151 **Obiicies Tertiò:** Ergo qualibet materia habet potentiam ad infinitas specie formas. Nego Primò consequentiam, quia formæ sublunares non sunt infinitæ, nec in specie, nec in numero. Deinde, concessâ consequentiâ dico, nullum esse in consequentiâ absurdum, neque inde sequi materiam esse infinitam, aut habere potentiam infinitam; sicut non sequitur intellectum esse infinitum aut habere potentiam infinitam, eò quod possit producere infinitos actus specie diuersos inter se: quod idem est in voluntate, & ferè in omnibus aliis potentiis.

Rogabis Primò, virum possit esse aliqua materia sublunaris diuersa in specie ab hac. Respondeo affirmatiue, neque enim vlla est repugnantia in eo, quod detur aliqua materia ex se solum capax aliquarum ex his formis quæ de facto dantur, & non omnium; vel quæ sit capax alia-

rum plurium possibilium, quas hæc materia quæ de facto datur, forè non valet recipere.

Dices Primò: Si est possibilis, unde inferes de facto eam non dari. Respondeo, quia experientia constat, iuxta dicta supra, materiam quæ de facto datur, esse capacem equaliter omnium formarum sublunarium huius Vniuersi: neque habemus vllum fundamentum, ad dicendum, actu dari eas materias distinctas: requiritur autem fundamentum positum ad multiplicandas vel diuersificandas res, non autem ad negandam eam diuersitatem.

Dices Secundò: Materia ex conceptu materiæ habet esse ens imperfectissimum intra limites substantiæ, ergo non sunt possibiles materiæ diuersæ in specie, quia nec potest esse imperfectior, cum hæc sit imperfectissima omnium; nec æqualis, quia non sunt duæ species eiusdem perfectionis; nec perfectior, quia non esset materia prima. Primò Respondeo, negando duas species diuersas non posse esse æquales in perfectione, de quo in libris de Animâ. Secundò, negando hanc materiam esse imperfectissimam omnium; nam imperfectior esset, quæ solum posset recipere aliquas ex his formis, non tamen omnes. Tertiò, quia falsum est, non posse esse aliam materiam perfectiorem hac, in hoc enim nulla apparet repugnantia. Quod autem dicitur, materiam esse ens imperfectissimum omnium, gratis & falsò dicitur, tum quia (vt supra insinuat) forè formæ aliquæ substantiales ex imperfectioribus sunt minus perfectæ quàm materiæ; tum quia non potest ostendi, cur inter ipsas materias nequeat esse inæqualitas. unde non erit verum dicere, hæc est materia, ergo est imperfectissimum ens intra genus substantiæ.

Sed obiicies cum nonnullis recentioribus, Materia vt recipiat formam, non requirit continentiam illius; ergo eo ipso, quod possit recipere vnâ, poterit & omnes, quantumuis diuersas; ergo non possunt esse materiæ diuersæ in specie, magis & minus capaces formarum. Resp. retorquendo Primò argumentum, ex quo videtur manifestè sequi, qualiter possit in se recipere formam substantialem, quia per se subiectum potens recipere aliquam formam, potest & omnes, quantumuis perfectiores; sed quantitas potest recipere formam accidentalem, ergo & substantialem, quantumuis hæc excedat in perfectione accidentalem formam. Contra Secundò, ergo lapis qui potest recipere aliquas formas accidentales, poterit etiam recipere omnes formas accidentales, v. g. actus materiales brutorum & hominis, quod est falsissimum. Contra Tertiò, ergo poterit anima rationalis naturaliter recipere gratiam, & alias formas supernaturales, quod est hæreticum.

Probantur tamen clarè ex hac sententiâ istæ omnes sequelæ, quia subiectum, semel valens recipere aliquam formam accidentalem, debet posse recipere, secundum hos, omnes accidentales, quantumcumque perfectas; ergo gratia, & alia dona supernaturalia, quantumcumque perfecta, poterunt naturaliter recipi ab animâ. Respondeo ergo, negando Antecedens: nam materia vt recipiat formam, debet aliquantulum continere & eam & vnionem ad illam; ergo non quia contineat vnâ debet continere omnes.

Secundò respondeo, Licet non requiratur continentia, vel maior virtus ad vnum actum quàm

ad alium, v. g. ad actum materiale bruti quam ad actum materiale hominis, non valet inferri, homo potest efficere suos actus materiales ergo poterit actus bruti in specie, ergo similiter, licet ad causandam vnam formam materialiter non requiratur maior virtus, quam ad causandam aliam, non poterit bene idem inferri, haec materia potest causare illam formam, ergo & hanc; possunt ergo esse diuersae materiae in specie.

Tertio tandem respondeo, & haec simul sit secunda Conclusionis nostrae probatio: quia etiam si dentur duae materiae, quae eandem omnino formas possint recipere, & ex hac parte non differant inter se, possunt tamen aliunde habere differentiam essentialem, si v. g. vna materia esset incorruptibilis, alia corruptibilis, aut haberent aliquod praedicatum absolutum diuersum sine ordine ad diuersos terminos, vt in ipsis causis efficientibus posse contingere, alibi Deo dante clare demonstrabo.

Rogabis Secundo, vtrum possit esse aliqua materia solum capax vnius formae substantialis corruptibilis. Negant nonnulli, quia illa materia deberet esse aeterna a parte post, eo quod producta esset per creationem: sed non posset id esse verum, si solum esset capax vnius formae corruptibilis, quia amissa illa forma non posset alia introduci; ergo destrueretur materia, quae non potest esse sine vlla forma, ergo esset corruptibilis, & (vt aliunde suppono) incorruptibilis; hoc autem omnino repugnat.

Non placet haec doctrina: ideo dicendum puto, eo ipso quod materia illa esset incapax alius formae, non posse ab illa expelli eam quam habet, quia solum potest expelli vna forma substantialis ad ingressum alius. vnde, licet illa forma, si esset in alia materia, posset corrumpi, ideoque ex se esset corruptibilis; introducta tamen in materia incapax alius, non posset per accedens corrumpi, vnde nec sequeretur, eam materiam corrumpendam esse; non est ergo inconueniens, si ponamus vnam materiam, solum capax vnius formae, etiam corruptibilis. Confirmo hoc idem Secundo, quia posset dici, eam materiam posse existere sine forma: nam (vt supra vidimus) agere in nostra materia ostenditur repugnantia in eo quod naturaliter careat omni forma substantiali. cur ergo dicendum, repugnare diuinitus, aliam materiam, quae posset naturaliter sine forma substantiali existere? Tunc autem illa posset esse aeterna, etiam si spoliaretur ea forma, & aliam non reciperet; sicut anima est aeterna, licet priuetur materia, & naturaliter nequeat reuiri. Tandem, quia (vt alibi dicam) etiam res producta per creationem potest esse naturaliter defectibilis, vnde non bene inferitur, omnem materiam esse naturam suam aeternam, eo quod omnis producit per creationem, ergo posset esse vna materia capax vnius formae, etiam si inde sequeretur, eam futuram corruptibilem.

Rogabis Tertio, vtrum haec materia, quae de facto datur, sit capax aliarum formarum ab his quae sunt in hoc vniuerso. Hoc certum, posse a Deo produci vnam materiam, quae solum sit capax harum; aliam vero, quae sit capax & harum & aliarum: quae autem ex his duabus sit haec quae de facto datur, non potest vlla ratione a nobis determinari certo. Probabilius est, esse solum capax

harum: quia si Deus decreuit solum has formas producere, rationi consonum videtur, vt elegerit materiam, quae solum ad has haberet virtutem, ad quid enim eligeretur illa, quae & alias posset habere? Dixi, probabile hoc esse, quia haec ratio non conuincit, possunt enim Deo multae rationes suppeterent, cur creasset eam quae non esset ad has solas formas determinata. Sed quando de his rationibus nobis non constat, probabilius id negamus, vt paulo ante dixi.

SVBSECTIO SECVNDA.

Quid de Materia celesti & sublunari, inter se comparatis.

ANTE secundam Conclusionem suppono ex lib. de Caelo, corpora caelestia esse composita ex materia & forma; deinde, ea esse incorruptibilia: vnde dubium est, an content vel possint constare eadem materia in specie, qua entia sublunaria.

SECUNDA CONCLUSIO. Potest eadem materia in specie recipere formas corruptibiles & incorruptibiles. Vnde ex incorruptibilitate formae caelestis, non inferitur, eius materiam esse a nostra specie diuersam. Ita P. Molina 1. Parte, tract. de Opere sex dierum, vbi pro ea refert Bonauenturam, Ockam, & Aegidium; P. Hurtado Disputatione 1. de Caelo, §. 15. & plures recentiores. Probatur, quia non repugnat, subiectum de se capax plurium formarum, reddi incapax illarum ratione alicuius formae naturae suae indefectibilis: ergo ex eo, quod materia caelestis habens iam formas incorruptibiles, nequeat acquirere aliam formam, non sequitur, eam ex sua natura non esse capax illius; ergo neque esse diuersam ab hac nostra materia. Vtraque consequentia est certa. Antecedens probatur Primo, quia sicut forma adamantis, quia ex se accedit magis ad incorruptibilitatem, quam forma ignis, licet sit in eadem materia quoad speciem, in qua forma ignis, difficilius tamen pellitur ex illa quam forma ignis, cum, si illa forma esset simpliciter incorruptibilis, quantumvis esset in materia naturaliter capaci aliarum, adhuc naturaliter non posset esse incorruptibilis; ergo ex incorruptibilitate alicuius compositi, non potest inferri, materiam non esse capax alius formae. Probatur secundo idem Antecedens, quia licet materia ex se sit capax penetrationis cum alia materia, potest tamen reddi impenetrabilis a quantitate in sententia communi, eo quod quantitas est impenetrabilis per se; ergo similiter materia capax de se plurium formarum, & consequenter capax corruptionis compositi, poterit reddi incapax aliarum formarum, & omnis corruptionis ratione formae incorruptibilis quam habet. Idem est in homine beato, qui licet de se sit capax mortis & peccati, redditur tamen per donum supernaturale & infusum incapax mortis & peccati.

Sed obiicies Primo: si materia illa corporis incorruptibilis est de se capax aliarum formarum, cur, multiplicatis agentibus, non poterit alia in eam introduci, expulsam priori? Confirmatur: Illa virtus formae resistens expulsionem, non est infinita, ergo non superat vires omnium agentium naturalium, ergo potest ab aliquo vel ab omni-

omnibus simul vinci. Respondeo facillè, formam priorem, eò quòd sit incorruptibilis, non posse ab illo agente naturali, quantumvis multiplicato, expelli à materiâ, ideoque nec posse introduci aliam formam: sicut quia forma adamantis de se magis resistit, licet sit in materiâ capaci ignis, quantumvis ignis multiplicetur, non poterit illam debellare, & propriam formam introducere. Ad confirmationem respondeo, eâ etiam probari, posse agens naturale efficere, vt penetrantur duæ quantitates inter se, quia virtus quantitatis resistens penetrationi, non est infinita. & eodem modo in omnibus aliis effectibus supernaturalibus posset infringi argumenti confirmatio. Imò etiam sequeretur, ipsam materiam posse ab agente creato destrui, quandoquidè eius vis resistens non est infinita. Imò etiam si materia celi sit limitata ad solam formam celi, potest idem argumentum fieri: *Existencia illius materia non est infinita, ergo agentia naturalia poterunt ei per vim accipere formam cali, quæ consequentia omnino est falsa.* Vnde miror, recentiores hoc vlos fuisse argumentum; cui respondeo, ad resistendum agentibus naturalibus non requiri virtutem infinitam, sed incapacitatem naturalem effectus sufficere, & hanc habere formam celi semel productam, ne destruat; sicut & eandem habet quantitas, si distinguatur à materiâ. vnde sicut nec quantitas potest naturaliter pelli à materiâ, ita nec illa forma posset expelli.

Obiicies Secundò: Materia illa habet appetitum ad alias formas, ergo molitur interitum propriæ. Respondeo negando Antecedens, quia dum materiâ est sub vnâ formâ, nullum habet desiderium aliud, iuxta dicta suprà. Addo, malam esse consequentiam, quia materia non potest moliri interitum propriæ formæ, nisi præcisè recipiendo dispositiones contrarias illi, ergo, licet ipsa desideraret aliam formam, tamen quia impediretur ab eâ, quam haberet, non posset illi interitum moliri.

Nonnulli nobiscum in hac sententiâ consentientes dicunt, idèd celos non posse pati ab igne v. g. vicino, etiam si materia celi sit capax ex se caloris, non quia accidentia celi sint contraria igni, & naturaliter incorruptibilia, sed quia calor non est contrarius celo. Quia verò hinc potius videtur sequi, facilius posse produci in eo calorem, quandoquidem & materia est capax, & non habet contrarium, respondent, ignem non producere calorem in passio, nisi vt inde expellat frigus, cumque in celo non præcedat frigus quod expellatur, non poterit introduci calor.

Hæc doctrina est omnino probabilis, quia ignis non ita est malignantis naturæ, vt solum ex odio frigoris operetur. Imò idèd præcisè expellit frigus, quia sibi contrarium. Et quis vnquam somniavit, si applicaretur passum sine contrario, tunc non calefaciendum ab igne, cum contrarium resistat potius & impedit actionem, quàm eam iuuet? Malè ergo isti dicunt, non operaturum ignem, si non reperiret contrarium in passio: neque inde probandum est, ignem non agere in celum; sed potius quia celo est contrarius ignis & calor, & quia non potest vnum contrarium introduci, nisi quando alterum potest expelli, non possit autem expelli forma celi, idèd non potest induci forma ignis illi contraria.

Obiicies Tertio: Ergo, licet illud corpus non posset corrumpi, posset tamen introducere propriam formam in materiam corporis corruptibilis sibi approximati: quia cum illæ materiæ sint capaces earundem formarum, materia aëris posset recipere formam cali, & sic totus aër in calum conuerteretur. Huic argumento valdè fidunt nonnulli recentiores, qui à contrariâ stant sententiâ. Sed miror, quia habet infinitas instantias, & stando in ratione nullum est. Sicut enim non valet, *adamans constat eadem materiâ quâ stupra, ergo potest in stupam introducere formam adamantis, & eam in se conuertere;* ita nec valebit, *calum constat eadem materiâ quâ aër, ergo poterit in aërem introducere formam cali.* Idem est in aliis formis omnibus, quæ non producant in passio, quantumvis applicato, formam sibi similem, vt lapis, lignum, vitrum, &c. Ratio autem huius prima est, quæ ex dictis desumitur, quia non omnis forma est actiua in alteram materiam, similem ei in quâ ipsa recipitur; vel si sit aliquo modo actiua, non ita vt introducat propriam formam. Ita calum est quidem aliquo modo actiuum in materiam sublunarem, non tamen ita vt propriam formam in eam possit introducere, etiam si ex se materia sit capax illius. Secunda ratio potest esse, quia calum, quò magis resistit, eò minùs productiuum est propriæ formæ in passio, quòd habent ferè omnia agentia quæ valdè resistunt (vt infra dicemus fusiùs, dū de primis qualitatibus egerimus) quo sufficenter solutum manet argumentum.

Vtrum autem possit esse aliquod corpus incorruptibile ex se productiuum propriæ formæ in alterâ materiâ, non est huius loci. Probabile reputo, illud esse possibile, quia nulla in eo apparet repugnantia: & propterea paulò antè solum dixi, *ferè omnia agentia valdè resistentia non esse ita operativa,* quia non video repugnantiam, quò minùs aliquid & summè sit actiuum & valdè resistens.

TERCIA CONCLUSIO. Potest etiam corpus incorruptibile constare materiâ diuersæ speciei à materiâ entis corruptibilis. Hæc est omnium, & probatur euidenter ex dictis in primâ Conclusionem: quia, si inter entia etiam corruptibilia possumus dari materiæ diuersæ in spece, à fortiori poterunt dari inter entia corruptibilia & incorruptibilia.

QUARTA CONCLUSIO. An corpus celeste de facto constet diuersâ materiâ à nostrâ, nequit certò definiri. Ita Hurtadus suprà, & Combricensis 1. de Cælo, cap. 2. quæst. 6. art. 1. & constat ex dictis, quia si semel statuerimus, corpus incorruptibile posse componi ex nostrâ vel ex aliâ materiâ specie diuersâ, non potest nobis constare, quâ componatur de facto, nisi ex reuelatione, quæ in præsentem omnino desideratur; vel ex cognitione immediatâ & quidditatiuâ ipsarum materialium, quâ prorsus caremus.

Sed obiicies Primò: Perfectius intelligitur incorruptibilitas celi, si eius materia sit incapax alius formæ; ergo de facto illa constat. Nego Antecedens, quia quantumvis materia sit capax aliarum formarum, semel acquisitâ formâ incorruptibili, tam incorruptibile manet illud compositum naturaliter loquendo, quàm si materia non esset capax alterius formæ, vt patet ex paulò antè dictis.

Obiicies Secundò: Si potest produci diuersa, ergo producta est de facto. Respondeo negando consequentiam: non enim omnia quæ possunt fieri fiunt. Melius argueres è contrario, *potest celum constare eadem specie materiâ, quâ hæc corpora incorruptibilia, ergo de facto illa constat*, quia non sunt diuersificandæ entitates sine necessitate. Neque tamen pro hac parte argumentum virget, quia cum illa materia celi numquam sit habitura nec possit habere nostras formas, videbatur congruentius, *ut produceretur quæ ex natura sua esset alligata illi formæ, ad quam de facto semper alligabitur*, quàm ea quæ esset indifferens ad alias: ob quam rationem diximus supra, probabilius esse, hanc materiam sublunarem non esse capacem aliarum formarum specie diuersarum ab eis quæ sunt in hoc Vniuerso. Et fortè propterea est aliquomodo probabilius cælestem à nostrâ differre.

Sed obiicies Primò cum P. Molina, qui tuetur eas materias esse eiusdem speciei, obiicies, inquam, Augustinum lib. & cap. 1. de Mirabilibus sacre Scripturæ docentem, Deum ex eadem materiâ celum & hæc omnia corpora condidisse. Respondeo, librum hunc, ut indignum Augustino, reici à B. Thomâ. Melius posset afferri è libro 12. Confessionum cap. 8. vbi dicit, omnia à Deo producta ex materiâ informi. Sed respondeo, Augustinum ibi non dicere, producta fuisse ex eadem materiâ, sed ex materiâ, quod verum est.

Obiicies Secundò: Genesis 1. dicitur creasse Deus secundo die firmamentum, diuidens aquas ab aquis, quod firmamentum est celum: sed materia huius firmamenti producta est primo die sub alterâ formâ, ergo illa materia erat capax formarum corruptibilium, ergo eadem in specie cum nostrâ. Pater Hurtadus Disputatione 3. de Cælo, §. 25. conuincitur hoc argumento ad opinandum, materiam celi siderei esse eiusdem speciei cum nostrâ, & prius fuisse sub formâ aquæ; pro quâ sententiâ refert ibi P. Martinum del Rio. Sed non virget, quia firmamentum ibi non significat celum sidereum, sed mediam regionem aeris, quæ secundo die condensata est per frigus, & disposita ad generandas pluuias: hæc autem constat eadem materiâ quâ nostra corpora, vnde ex eo loco Scripturæ nihil certum pro hac sententiâ colligitur, de quo redibit mihi sermo Disp. de Cælo, à num. 43.

QVINTA CONCLUSIO. Si materia cælestis sit diuersa à nostrâ, & alligata formæ celi, est imperfectior, quàm nostra; quia nostra habet capacitatem plurium formarum & perfectiorum quàm illa, est enim nostra capax animi rationalis, & omnium formarum animantium, quæ longè excedunt formam celi.

Dices: Materia celi excedit nostram in incorruptibilitate formæ quàm habet. Respondeo, incorruptibilitatem formæ non esse propriè perfectionem ipsius materiæ sed formæ; nam materia semper est incorruptibilis, etiamsi formæ corrumpantur. Secundò, etiamsi in perpetuitate nostra materia excederetur, adhuc aliunde esset perfectior: sicut forma equi absolute excedit formam celi, & homo absolute excedit celum, licet hoc sit incorruptibile, homo verò & forma equi corruptibilis, quia excessus incorruptibili-

tatis compensatur & superatur aliunde; ita similiter, licet in perpetuitate ea materia excederet nostram, adhuc aliunde nostra compensaret excessum, inò & superaret formam celi.

SECTIO XII.

De Priuatione.

PRIVATIO est posterior materiâ, & prior quàm forma, idè de illâ post materiam & ante formam agendum est.

Priuatio est carentia formæ in subiecto apto. Tò carentia formæ, ponitur loco generis, quia in eo conuenit priuatio cum negatione. Tò in subiecto apto, ponitur loco differentie, quia per illud differt priuatio à negatione, quæ est carentia formæ in subiecto non apto. Nonnulli priuationem vocant *ens reale priuatum*; sed videtur abusus nominis: sicut si quis diceret, morbum esse salutem realem priuatam, & cæcitatem esse visum realem priuatam. Hoc certum, priuationem dari ante intellectum, id est, independentem ab intellectu, hominem non esse videntem, & aërem non esse lucidum; & si hoc tantum velis, dum dicis, priuationem esse ens reale priuatum, verum dicis, impropria tamen voce.

Obiicies: Hæc est vera propositio, *homo realiter est cæcus*, ergo esse cæcum datur à parte rei. Responder Suarez, & Philosophi communiter, eam propositionem in rigore esse falsam, quia dum dicitur affirmatiue *est*, videtur de homine predicari aliqua entitas, cæcitas autem non est entitas, sed negatio entitatis; vnde dici deberet, *homo realiter non est videntis*, & *aër realiter non est lucidus*, in quâ propositione nihil reale affirmatur, sed potius negatur; verum quia nos eas priuationes concipimus ad modum entis realis, illas predicamus per affirmationem: vnde & de morte dicimus, aduenire, appropinquare, &c. in quibus locutionibus aliquid rationis admiscetur propter dicta. Hæc tamen solutio non placet: ostendi enim in materiâ de scientiâ Dei, Deum hæc directe cognoscere, & non solum dicere, *homo non existit*, sed, *homo moritur*. Idè melius dicitur, illud *est* in hac propositione non significare esse realiter positiue, sed negatiue; talem enim existentiam copula significat, quale est predicatum.

Rogabis Primò, an priuatio & forma opponantur immediatè. Respondeo, si sermo sit de priuatione & formâ, abstrahendo ab omni subiecto, non opponi immediatè vel contradictoriè, quia lapis neque habet formam visivam, neque eius priuationem; & Angelus neque est cæcus, neque est videntis: & hoc solum volunt aliqui recentiores, contra quos fusè alij agunt, sed immeritò, quia in re omnes conueniunt. Si verò comparentur respectu subiecti capaxis, dico opponi immediatè & contradictoriè, quia in aëre v. g. non datur medium inter esse lucidum & tenebrosum.

Aduerte hîc, à nonnullis hanc oppositionem immediatam malè probari: inquit enim, quæ non opponuntur immediatè posse diuinitus coherere, sicut calor & frigus; sed forma & priuatio non possunt nec diuinitus coherere, ergo immediatè opponuntur. Hoc argumentum nullum

lum est, quia odium & amor non opponuntur immediate, ut per se patet (est enim medium, nec amare nec odio habere) & tamen nec diuinitus possunt coherere. idem est de vnione hypostatica & peccato, quæ tamen non immediate opponuntur: idem de assensu & dissensu. Malè ergo ex exemplo caloris & frigoris intulere eam propositionem vniuersalem & falsam. Probanda ergo est ea propositio modo paulò antè insinuata. Addo vltius, formam & negationem propriè non opponi immediate, neque contradictoriè, 175 quia de Angelo possibili v. g. non datur modò negatio, quia negatio debet esse in subiecto, Angelus autem nullum habet subiectum: neque item datur forma ipsa, id est ipse Angelus; carentia autem, quia abstrahit à negatione formæ in subiecto, vel extra illud, opponitur semper contradictioni ipsi formæ, sicut ens non enti.

Rogabis Secundò, vtrum priuatio suscipiat magis & minus. Respondeo, si forma, quæ priuat, suscipit magis & minus, ut suscipiunt omnes formæ intentionis capaces, etiam priuatio illius suscipiet magis & minus; maior enim priuatio lucis datur in aëre mediâ nocte, quàm primo manè; item maior priuatio frigoris datur in aquâ calidâ, quàm in tepidâ.

Rogabis Tertiò, vtrum priuatio percipiatur per sensum. Respondeo negatiuè, quia per sensum non percipiuntur nisi entia realia, priuatio autem non est ens reale. Quòd si umbra & tenebræ videntur percipi per vitium, non est quia videretur percipiuntur, sed quia intellectus colligit, ex eo quòd potentia rectè disposita nihil videat ibi esse carentiam lucis; & sicut auditus non audit carentiam soni, sed intellectus infert, non esse sonum, quia nihil audit; ita visus non percipit tenebras vel carentiam lucis. Vnde fit, ut si quis habeat impeditum visum vel auditum, quantumuis omnia appareant ei obscura & in silentio, non tamen iudicat ita esse, quia non videre vel non audire, non infert defectum obiecti, nisi quando potentia est expedita.

Aduerte, priuationem dupliciter posse tolli, vel positiuè, per ipsam formam, quæ priuat; vel negatiuè, si priuatio in negationem conuertatur, eo quòd subiectum reddatur iam incapax formæ, ut contingeret respectu gratiæ, si Deus ab homine peccatore tolleretur eleuationem ad dona supernaturalia: tunc enim carentia gratiæ, quæ modò est priuatio, quia subiectum est capax illius, transiret in meram negationem gratiæ, quia subiectum tunc esset incapax illius.

177 Potest hic dubitari, an capacitas subiecti ad habendam formam sit pars priuationis, an verò conditio. Respondent recentiores nonnulli, esse conditionem extrinsecam. Sed hi relabuntur in sententiam Connotantium, quam fusè in Logica reici, & à quâ hi etiam abhorrent; vnde reii-

ciendi sunt argumento à nobis sapè repetito. Si enim capacitas subiecti est sola conditio, ergo tota essentia priuationis consistet in carentiâ ipsius formæ; ergo si per impossibile cetera maneant, solaque capacitas subiecti auferatur, adhuc remanebit tota essentia priuationis, quia nulla ipsius pars est ablata, sed sola conditio extrinseca, quæ non est pars essentia; ergo adhuc maneret absolutè priuatio in esse talis, quod & contra te, & euidenter falsum est: quia solâ amissâ capacitate ex parte subiecti, iam priuatio mutatur in negationem, ut exemplo posito suprà ostendi, & ab omnibus conceditur. Dicendum igitur, eam 178 capacitatem esse partem intrinsecam priuationis; est enim *carentia formæ cum capacitate eam habendi*. Nec quia aliter definitur, est *carentia formæ in subiecto apto*, idèrò *subiectum aptum* excluditur à ratione partis, quia etiam album definitur, ponendo albedinem in obliquo: dicitur enim, *album est quod habet albedinem*, & tamen albedo est pars, & non conditio albi. Oportet ergo benè attendere ad consequentiam doctrinæ, in connotatis, & partibus istis.

Deinde aduerte, priuationem è duobus capitibus diuersificari, primò ex diuersitate subiecti, nam diuersa priuatio gratiæ est, quæ datur in homine, ab eâ quæ datur in Angelo: secundò ex formis ipsis, quibus priuat; vnde diuersa priuatio est quam habet homo respectu gratiæ, ab eâ quam habet respectu actus intellectus, vel caloris, aut alterius formæ. Plura de priuatione videri possunt apud Conimbricenses lib. 1. cap. 9. quæst. 11. Hurtadum Disputatione 3. Phisicorum, Suarezium Disputatione 54. Metaphysicæ, sectione 5.

Hic solet inquiri, vtrum detur regressus à priuatione ad habitum. Sed de hoc egimus suprà, dum de appetitu materiæ sermo esset: vbi ostendimus, naturaliter non posse reproduci formam iam corruptam. Nunc solum aduerto, aliquam partem materiæ, quæ semel fuit sub formâ hominis, posse iterum post varias transmutationes subesse eidem animæ, dum v. g. conuersa in panem vel in aliquod animal, postea ab eodem homine panis ille aut animal comeditur, & rursus in eandem materiam eadem rationalis anima introducit: sed tunc non reunitur ea materia per eandem numero vnionem quâ antè. Ratio autem, quare fiat hic regressus naturaliter, ea est, quia anima non fuit corrupta, sed vnio ad illam: vnde rectè potest eadem materia iterum subesse eidem animæ, quin detur regressus à priuatione ad habitum propriè, non tamen reunitur per eandem numero partem vnionis, quia hæc iam perierat. Quomodo autem detur priuatio in materiâ primâ, & quo pacto sit principium generationis, dixi suprà Disputatione 1. Sectione 3.